

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 305
ISSN 1849 -7837 // Zagreb, svibanj 2022. // Godina XXVIII.

UVODNA RIJEČ

Maknite prste od radničkih mirovina

Piše: Jasna A. Petrović

Glavni direktor Hrvatske udruge poslodavaca Damir Zorić uhvatio se ovih dana mikrofona i na sav glas zagovara veće plaće za radnike. Ali ne na račun poslodavaca, a ne, ne! On bi mirovinski doprinos za prvi javni stup sa 15 posto od bruto plaće smanjio na 13 posto, a nešto malo bi otkinuo i od zdravstvenog doprinosa. Tako bi plaće bile povećane na račun – države!

Tko je taj inovator društvenog sustava, taj suvremeni Ostap Bender? On je diplomirao etnologiju i povijest, pa čak i magistrirao i doktorirao isto. Da bude jasno, etnolog se bavi prikupljanjem, proučavanjem, sistematizacijom i prezentacijom kulture u svim oblicima. No, Damir Zorić je još 2002. godine shvatio gdje leži novac, pa je prešao u osiguranje, i to prvo u Upravu Sunce osiguranja d.d. Zagreb, a onda u Grgićev Koncern Agram, pa do čelnog mjesta u Euroherc osiguranja d.d. Zagreb. Isti takav put mudro je odradio i tijekom rata, kad je 1992. godine bio među dužnosnicima HSLS-a, da bi već 1995. godine preskočio u tim HDZ-a.

Rođen je prije 62 godine u Grudama u Bosni i Hercegovini što je dosta uobičajeno za hrvatske političke i gospodarske dužnosnike, pa nije neobično da je ozbiljan posao dobio od zemljaka iz susjednog Ljubuškog. Zašto sve ovo pišemo? Zato jer je važno znati u kojem grmu leži zec i iz kojeg je lonca stigao najnoviji zahtjev HUP-a za rezanje mirovinskog doprinosa, ali ne i drugog mirovinskog stupa. Zna se što mora zagovarati finansijska industrija.

Shvatio je to i čelnik najveće hrvatske sindikalne središnjice Saveza samostalnih sindikata Hrvatske. Mladen Novosel se žestoko obrušio na HUP, riječima kako je najveći pojedinačni generator deficit mirovinskog sustava zapravo trošak uvođenja drugog mirovinskog stupa. „Taj se deficit već dvadeset godina uvijek iznova koristi kao opravdanje potrebe za smanjivanjem mirovinskih prava. Stoga je za očekivati da bi daljnje smanjenje doprinosa u prvi mirovinski stup vrlo brzo rezultiralo i novim zahtjevima za smanjenjem mirovinskih prava. Dakle, HUP poziva Vladu da omogući radnicima rast neto plaća nauštrb njihovih budućih mirovina!“, zaključio je Novosel. Bravo. Dobra dijagnoza.

Maknite, dakle, prste od radničkih mirovina! Nije vam ovo osiguravateljski biznis, i neće vam, kao Zoriću 2015. godine netko noću zapaliti pred kućom dva automobila, Mercedes ML i Mitsubishi Pajero, te vam tako slati zastrašujuće poruke. Ne, ovdje su u pitanju radnici, sindikati i umirovljenici. I oni će glasno, na danjem svijetu, bez posrednika, reći: vratite moje, ne dirajte zarađeno. Svaki čovjek je sin svoga rada.

U OVOM BROJU:

NAJEZDA ILEGALNIH DOMOVA
ZA STARIJE

Lešinarski biznisi
diljem Naše

LAŽI SLUŽBENIKA
RESORNOG MINISTARSTVA

Povrat duga
umirovljenicima

PRAVOBRANITELJ
ZA STARIJE OSOBE?

Umirovljenici
bez zaštitnika

NASILJE NAD
STARIJIM OSOBAMA

Svi u lov na
nekretnine starih

POSJET STARIJIM UKRAJINSKIM
IZBJEGLICAMA U ZAGREBU

Hrvati, hvala,
ali mi se želimo
vratiti kući

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Vlada ipak povisila cenzus!

Prošle godine na račune 720 tisuća hrvatskih umirovljenika sjela je jednokratna novčana potpora, poznata i kao covid dodatak. I ove godine Vlada je na sjednici 9. ožujka 2022. donijela odluku o isplati jednokratnog novčanog primanja za umirovljenike radi ublažavanja posljedica porasta cijene energenata, poznatu kao energetski dodatak, koja je bila čista kopija covid dodatka. No, umirovljeničke udruge, stranke i Vladu zatrivali su pozivi nekoliko tisuća umirovljenika koji su zbog usklađivanja mirovina pali u niži razred isplate ili čak ostali bez tog dodatka u slučajevima kad im je usklađivanjem mirovina prešla 4.000 kuna.

Prema procjenama SUH-a, usklađivanjem je pravo na isplatu energetskog dodatka izgubilo oko 10 tisuća umi-

rovjenika, a još najmanje dvadesetak tisuća su pali u niži isplatni razred. SUH-ovi predstavnici u izjavama za medije ukazali su novinarima na taj problem, na što je premijer Andrej Plenković 20. travnja obećao kako će riješiti taj problem. Par dana nakon stigla je informacija da će se s isplatom tog dodatka krenuti početkom svibnja, no nikakve izmjene prvtne odluke nije bilo.

Stoga je SUH 28. travnja uputio premijeru hitan dopis u kojem je iznio svoj prijedlog kojim bi se riješio navedeni problem. Naime, umjesto uvjeta da se energetski dodatak obračuna na temelju mirovine isplaćene za ožujak, SUH je predložio da se ta formulacija samo promijeni u „isplaćena u ožujku“. Time bi se izbjegle negativne posljedice usklađivanja mirovina. Vlada je

dobila i još nekoliko prijedloga, te se na kraju odlučila izmijeniti odluku o isplati tog dodatka na način da je povisila sve cenzuse za 100 kuna i na taj način riješila problem.

Tako će granica za isplatu energetskog dodatka iznositi 4.100 kuna, te će ti umirovljenici dobiti 400 kuna, oni do 3.100 kuna mirovine će dobiti 600 kuna, oni do 2.100 kuna dobit će 900 kuna, a oni do 1.600 kuna mirovine dobit će najviše, 1.200 kuna. Upravo zbog izmjene odluke kasnilo se s početkom isplate ovog dodatka koji je bio najavljen za prvi tjedan u svibnju.

Bravo za Vladu, ali ovo je ipak sitnica i neće bitno pomoći umirovljenicima da im se poboljša standard. Vrijeme je za povećanje mirovina i promjenu formule usklađivanja.

I.K.

POSLODAVCI KREĆU U NAPAD

Dajte nama, oduzmite umirovljenicima

Prvomajski prosvjed radničkih sindikata ove godine održao se pred zgradom Hrvatske udruge poslodavaca, te su čelnici držali uobičajene govore o potrebi povećanja radničkih prava. Na prosvjedu su sudjelovali i predstavnici SUH-a s obzirom da se SUH bori za prava svih zaposlenih umirovljenika, kao i svih budućih umirovljenika koji su sada zaposleni.

Prigodno, dva dana kasnije, stigao je i odgovor HUP-a, gdje je čelnik hrvatskih poslodavaca Damir Zorić zajedno s ostalim vodstvom predstavio javnosti prijedlog reformi poreznog sustava kojima je, kažu, cilj porezno rasterećenje rada i veće plaće. Tako su između ostalog istaknuli kako su troškovi rada visoki i zbog doprinosa, pa bi, prema njihovom zaključku, doprinose za I. stup mirovinskog osiguranja trebali spustiti sa 15 na 13 posto. Šokantno i neozbiljno.

S još nekim izmenama tako bi se, smatra Zorić, skinula porezna presija s rada i zaustavilo iseljavanje radne snage iz Hrvatske. Zorića nije briga što bi smanjenje doprinosa za mirovine dodatno pokosilo ionako mizerne hrvatske mirovine, pa bez ikakve računice i sentimenta prema najugroženijim skupinama, daje ovakav prijedlog. Zorić kao Superhik želi dati još više bogatima, a uzeti siromašnima, jer da se ne zavaravamo, velik dio zasluga za iseljavanje i loše uvjete i niske plaće radnika su na hrvatskim poslodavcima, koji često sebi zgrču milijune, kupuje vile s bazenima na egzotičnim otocima, skupe aute i satove, a radnicima daju preniske plaće.

Sfigom u džepu i „k'o fol“ brigom za radnike, poslodavci su dakako zabrinuti što će zbog nedostatka radne snage morati povisiti plaće. Neki doista i nemaju za više plaće, ali puno njih imaju, ali ne daju. Zanimljivo je da je stopa izdvajanja iz bruto plaće za I. javni stup najniže u Europi, a ni sa dodatnih 5 posto koliko hrvatski radnici izdvajaju za štetni II. stup, odnosno ukupno 20 posto doprinosa, i dalje smo na dnu po visini plaćanja doprinosa. U većini EU zemalja doprinose za mirovinsko osiguranje plaćaju i radnik i poslodavac, pa tako u Italiji čak 33 posto bruto plaće ode na doprinose (9,2 posto radnik, 23,8 posto poslodavac), a u susjednoj Sloveniji s kojom se često volimo uspoređivati 24,35 posto (15,5 posto radnik, 8,85 posto poslodavac). U Češkoj, Francuskoj i Poljskoj radnici uplaćuju između 26 i 28 posto za mirovine.

Šlag na kraju je i izjava ministra financija Zdravka Marića, koji praktički podržava smanjivanje doprinosa, kazavši da „prije nego što se doprinosi smanje, treba napraviti strukturne reforme u zdravstvenom i mirovinskom sustavu“. Neozbiljno je od ministra da u javnost uopće izlazi s izjavom o smanjivanju mirovinskih doprinosa, bez da je ikad sjeo za stol s predstvincima sindikata, udruga ili strana, ili im barem poslao neki čudotvoran plan kojim bi mirovine rasle ili se bar zadržale na ovoj razini, a da se smanje doprinosi.

Jer, doprinosi za mirovinsko osiguranje u Hrvatskoj definitivno su niski i trebali bi se povećati, nikako smanjiti.

I.Knežević

Umirovljeničke udruge opravdano traže povrat duga novim umirovljenicima

Bilo je to 1. siječnja 1999. godine kad je mirovinskom reformom uvedena prva aktualna vrijednost mirovine, i to u samo 53 posto svoje stvarne vrijednosti. Tako su tzv. novi umirovljenici pokradeni za 47 posto. Godinama se uspijevalo dogovarati male pomake, pa konačno i uvođenje dodatka od 4-27 posto na mirovine. Ostalo je još pokradenih 10,5 %, i to umirovljeničke udruge Sindikat umirovljenika i Matica umirovljenika traže da se taj dug odmah vrati.

Naime, 21. travnja 2022. udruge su uputile otvoreno pismo predsjedniku Vlade Andreju Plenkoviću sa zahtjevom da poduzme hitne mjere za zaustavljanje siromaštva umirovljenika, pogoršanog uslijed nezaustavljivog porasta inflacije i cijena hrane. Udruge su ga podsjetile kako je u veljači 2022. relativna vrijednost mirovine, tj. udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći, pala na 35,55 posto, na samo dno Europske unije, a prošle je godine čak 67 posto mirovina bilo ispod hrvatske linije siromaštva (tada 2.927 kuna), dok će za ovu godinu ispod nje biti čak 75 posto svih mirovina! Svi će oni i službeno postati siromasi, a inflacija će i dalje skakati.

Tri zahtjeva na stolu

Zbog navedenog očajnog i ponižavajućeg položaja umirovljenika u Hrvatskoj, Sindikat i Matica umirovljenika podnijeli su tri zahtjeva. Prvo, da se odmah isplati dug od 10 posto s kraja 90-tih godina i to svim umirovljenima nakon 1.1.1999. godine jer su najmanje za toliko zakinuti tadašnjom mirovinskom reformom.

Druga hitna mjera treba biti promjena modela usklađivanja mirovina dva puta godišnje i to na način da se mirovine usklađuju u stopostotnom iznosu povoljnijeg indeksa rasta cijena ili plaća. No, i tu udruge predlažu socijalnu intervenciju na način da se mirovine do 2.000 kuna indeksiraju za 120 posto, a od 2.000 do 4.000 za 110 posto.

Treći zahtjev je interventne i privremene naravi i to uključivanjem umirovljenika s mirovinama do 1.500 kuna u pravo na mjesecni energetski vaučer do 400 kuna, što trenutno mogu ostvariti samo primatelji nacionalne naknade i zajamčene minimalne naknade.

Očekujući brzo i socijalno osjetljivo reagiranje Plenkovića i njegove Vlade, a neovisno o tome što u tom trenutku Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike nije imalo ministra, SUH i MUH je prvo dočekao sramotni javni odgovor činovnika iz Ministarstva.

Matematika takozvanih stručnjaka

Iz Ministarstva kažu kako "treba podsjetiti kako je takozvani dug umirovljenicima postojao samo prema umirovljenicima koji su pravo ostvarili na mirovinu ostvarili do 1999. godine i u cijelosti je podmiren putem posebnog Umirovljeničkog fonda HPB "Invest" d.o.o. kroz takozvano obeštećenje i nije osnova za daljnje usklađivanje mirovina kako za stare, tako ni za nove umirovljenike." Zaključuju kako zahtjev za povećanje mirovina ostvarenih od 1. siječnja 1999. za 10 posto nema podloge u stvarnom činjeničnom stanju. Ili pojma nemaju ili bezočno lažu!

"Prva aktualna vrijednost mirovine utvrđena je u skladu s člankom 175. Zakona o mirovinskom osiguranju prema dosegnutoj razini mirovina iz druge polovice 1998. godine. U novom sustavu obračuna mirovina od 1. siječnja 1999. mirovine i starih i novih umirovljenika usklađuju se prema istoj prvoj aktualnoj vrijednosti mirovine, a dalje se usklađuje prema važećoj formuli za usklađivanje mirovina."

Također, „za nove umirovljenike je radi ublažavanje razlika između mirovina iz starog sustava obračuna mirovina koji je bio na snazi do 31. prosinca 1998. i novog sustava obračuna donesen Zakon o dodatku na mirovine ostvarene i određene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju kojemu je svrha, između ostalog, bila i ublažavanje razlika u odnosu na korisnike mirovina iz starog sustava”, zaključak je Ministarstva rada.

Pokradena prva AVM

Željko Šemper, bivši saborski zastupnik HSU-a, u više je navrata na sjednicama Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe ponovio kronologiju stvarnih činjenica: od 1993.-1998. mirovine "starih" umirovljenika su usklađivane mimo zakona, prema uredbama Vlade RH. Prema izračunu HZMO-a 2004. nastala je šteta od 21,5 milijardi kuna.

Na jedinstven zahtjev SUH-a, MUH-a te HSU-a kao njihovog tadašnjeg političkog predstavnika Ustavni sud RH presudio je ovaj predmet u korist umirovljenika. Kao akontacija nadoknade štete, od rujna 1998. „starim“ umirovljenicima uz pokradenu mirovinu u isplati je bio i poseban dodatak „100 kn +6%“. Taj dodatak i Račanovo povećanje mirovina od 0,5-20 posto iz 2001. za desetak milijardi kuna je do 2004. godine umanjilo ukupan dug, tako da je u razdoblju 2006.-2013. „starim“ umirovljenicima isplaćeno obeštećenje od 10,25 milijardi kuna.

U novom Zakonu o mirovinskom osiguranju od 1.1.1999. stoji: "Prva aktualna vrijednost mirovine utvrđena je u skladu s člankom 175 ZOMO-a prema dostignutoj razini mirovina na dan 31.12.1998." A ta dostignuta razina mirovina bila je pokradena i značajno niža zbog ove učinjene štete i bilo bi logično i pravedno, da je u izračun AVM-a naknadno uklju-

čen i dodatak „100 kn +6%“, koji bi povećao prvu vrijednost AVM za 10,5 posto.

Katastrofalna razlika „novih“ i „starih“ mirovina

K tome, u tom novom Zakonu o mirovinsko osiguranje od 1. siječnja 1999. imamo povećanje dobne granice sa 60 na 65 godina (žene s 55 na 60 godina), strožu definiciju invalidnosti, doživotnu penalizaciju prijevremenih mirovina, povećano obračunsko razdoblje s najpovoljnijih 10 godina na cijeli radni vijek, novu bodovnu formulu izračuna mirovina, a kao „kruna“ reforme prva pogrešno izračunata aktualna vrijednost mirovine (AVM od 35,16 kuna), najvažnijeg finansijskog parametra kod izračuna mirovine. Tako se dug prema novim umirovljenicima popeo na 31,3 milijardu kuna!

Krajem 2004. u statistici HZMO-a utvrđena je katastrofalna razlika u prosječnim mirovinama „starih“ i „novih“ umirovljenika. Mirovina „starih“ iznosila je 1.919 kuna, a „novih“ umirovljenika 1.488 kuna, što je bila razlika od čak 29 posto. I tu sada dolazi Zakon o dodatku od 4-27 posto na mirovine „novih“ umirovljenika u primjeni od 1. studenog 2007. godine.

Osnovni cilj Zakona bio je da sprječi međusobne razlike u mirovinama „novih“ umirovljenika zbog sve većeg i različitog obračunskog razdoblja u prijelaznom razdoblju od 1999.-2009., koje se svake godine povećavalo za tri godine. Dodatkom je, istina, sprječena diskriminacija i nejednakost u mirovinama „novih“ umirovljenika međusobno, a posredno je smanjena i ogromna razlika između „starih“ i „novih“ umirovljenika s 29 posto iz 2004. na sadašnjih još uvijek velikih 17 posto.

Zaboravljena istina

Na jednoj od sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, upravo su činovnici iz ministarstva i HZMO-a tvrdili kako je konačna razlika „samo“ 10,5 posto, rekla je to upravo ravnateljica Uprave za mirovinskih sustav Melita Čičak.

Nakon sramotnih i lažnih istupa revnih poslušnika iz Ministarstva, kojima nitko nije naredio da prekrajaju istinu, već to čine kako bi ih novi ministar Marin Piletić sa zadovoljstvom počešao iza uha, konačno se (ob)javio i premjer Plenković: „Umirovljenici objektivno teško žive. Mirovine se jesu povećale u našem mandatu, povećale su se za više nego što smo mi to najavili u programu Vlade. Smatramo da bez obzira na to moramo učiniti dodatne korake kako bi mirovine naših umirovljenika bile još veće. Naravno, sukladno proračunskim mogućnostima“, nastavio je Plenković.

Šef Vlade kratko se osvrnuo na zahtjeve umirovljeničkih udruga u pogledu daljnog poboljšanja statusa umirovljenika, no i tu ističe da sve ovisi o mogućnostima državnog proračuna. „Gledat ćemo da izađemo u susret svima na pristojan i moguć način, a ne na način koji bi ugrozio javne financije“, zaključio je.

Valjda će novi ministar prepoznati razliku između riječi premijera kako se mora učiniti dodatne korake kako bi mirovine bile veće i kokodakanja službenika iz resornog ministarstva kako su svi zahtjevi umirovljeničkih udruga neostvarivi, pa čak i činjenično neosnovani!

Pravedno je i nužno povećati aktualnu vrijednost mirovine za 10,5 posto za 900 tisuća „novih“ umirovljenika. Još pravdno je i vratiti im novac izgubljen kroz usklađivanje.

Jasna A. Petrović

Svi u lov na nekre

D a li je nasilje nad starijom osobom kad sin „ucijeni“ majku da mu potpiše ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, uvjeravajući je kako mu majčina dvokatnica treba za hipoteku da pokrene vlastiti biznis. I kada sin nakon toga majku preseli u drvenu dvorišnu šupu koju tek obloži stiroporom i tamo joj svakodnevno unuci donesu tri obroka. Naravno, on preuzima i majčinu obiteljsku mirovinu za pokrivanje „njezinih troškova“. Odgovara mi pravnik kako ovdje ima više aspekata, što ovisi o tome da li je majka dobrovoljno preselila u šupu, da li joj je sin uredio prostor za udobno stanovanje, da li je ona zadovoljna... Tako nekako funkcioniра hrvatska „čaršija“ koja starijima umanjuje vrijednost na razinu puke održivosti. Za one koji imaju dvojbe oko odgovora na gornje pitanje, eto i jasnog odgovora: da, riječ je o ekonomskom, psihičkom, ali i fizičkom zlostavljanju, pa i o kriminalu, prevari, manipulaciji i neizvršavanju potpisanih ugovora o dosmrtnom uzdržavanju. Takvih je slučajevaiza svakog ugla.

Nepoznate žrtve i „zločinci“

Nasilje nad starijima predstavlja značajan društveni problem u Hrvatskoj, a samo temeljem ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju godišnje je novih potencijalnih slučajeva oko 3.000! Nasilje nad starijima, ali i nad bilo kojoj drugoj društvenoj skupini, predstavlja neprihvatljiv način djelovanja. Radi se o problemu koji se tiče čitave zajednice, a ne zatvorenih institucija i obitelji. No, upravo ta nedovoljna istraženost postojanja nasilja nad starijima u institucijama diljem Hrvatske predstavlja izrazitu prepreku u rješavanju problema. Nepoznato je koliko je zlostavljenih osoba, nema evidencije zlostavljača, nema zbrinjavanja žrtava.

Što je veće siromaštvo u društvu, veće su i prijeverare starijih; tada se vidi da nema (dovoljne) organizirane skrbi o njima i zaštite. U nas to ima veze i s rastom siromaštva starijih. Svaka treća osoba starija od 65 godina je u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, a čak svaka druga ako je samac. Prema ovogodišnjoj liniji siromaštva koja će biti objavljena u rujnu 2022., čak 75 % svih mirovina je ispod hrvatske linije siromaštva. U prijevare s tim ugovorima uključene su cijele profesije; godišnje se potpisuje 2-3 tisuće ugovora. Veliki je to ‘lešinarski’ biznis koji intenzivno traje 15-ak godina.

Lešinarenje bez kazne

Masovno je korištenje zloporaba instituta ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, a zakoni koji bi to regulirali ne mijenjaju se. Umjesto da društvo preuzme odgovornost za njih kroz pojačano uvođenje europskog modela s centrima socijalne skrbi kao značajnim faktorom nadzora njihove primjene, kroz gradnje domova, gerontodomaće, otvaranje sigurnih kuća za smještaj zlostavljenih i zanemarivanih starijih osoba i sl., vlast to ignorira i prepušta „radu“ divljine i lešinarenja. Da, postoje sudovi

tnine starih

i teoretski je moguće raskinuti takve ugovore, ali s dugo-trajnim sudskim postupcima s jednim ročištem na godinu, zbog čega većina starih ne dočeka pravdu. Država se tu ponaša kao najgora mačeha, kao - to je sve u sferi individualnog, privatnog i slobodnog odlučivanja, dok pravno uređene države to reguliraju.

U pandemiji je znatno poraslo zanemarivanje starih, i u domovima i obiteljima.

Slučaj beščutne prijevare 86-godišnje starice u jednom slavonskom mjestu, koju su dvije žene, iskorištavajući njezino teško zdravstveno stanje i dob, nagovorile na udomljavanje u obitelj jedne od njih i potom nagovorile da podigne svu ušteđevinu s računa te im je preda, da bi ju odmah nakon toga vratile na adresu prebivališta, na najružniji način podsjeća koliko su starije osobe ranjiva i prevarantima lako dostupna skupina, a koja čini 22,4 posto stanovništva.

Mala mirovina, vlastita nekretnina

Točno, u nas stariji nemaju dovoljno za život, ali imaju nekretninu. Hrvatska je, druga po udjelu stanovništva koje posjeduje vlastitu nekretninu (čak 89,9 posto), oko 96 posto ima Rumunjsku, a više od 70 posto stanovnika drugih bivših socijalističkih zemalja (Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska...). Zašto je Hrvatima toliko bitno posjedovati vlastitu nekretninu? Gotovo većina Hrvata posjeduje vlastitu nekretninu zato što je stajalište u Hrvatskoj kako je isplativije plaćati kredit nego najam jer dugoročno unajmljivanje nekretnine predstavlja značajan iznos mjesečnih izdataka. Kupnja vlastita četiri zida te naknadna ulaganja u održavanje, većini predstavlja najveću investiciju koju će ikada ostvariti u životu.

Mit o vlastitoj nekretnini vuče korijene još iz davnih vremena, kada je država velikom broju radnika osiguravala besplatne nekretnine ili uz povoljan otkup te se ta „opsjednutost“ nekretninom nastavila i dan danas. Može se reći kako Hrvati vole biti vlasnici i vole imati plan B, odnosno sigurnost, za vrijeme kada se nađu u trećoj životnoj dobi. S obzirom na jako niske mirovine, teško je uopće zamisliti kako bi si Hrvati mogli priuštiti život u najmu. Iz tog razloga se sve više mladih ljudi odlučuje na kupnju vlastite nekretnine kako bi se barem na taj način osigurali za stare dane ili faze nezaposlenosti.

Daleko od javnosti

Stanovništvo Republike Hrvatske spada u stara društva. Stoga, potrebe starijih osoba i poboljšavanje njihovog položaja u društvu strateški je izazov za socijalnu politiku, ali i održavanje socijalne kohezije u društvu. Nasilje nad starijim osobama kao pitanje zaštite starijih je postalo aktualno posljednjih godina, iako ono nije nepoznat fenomen u našem društvu. Ipak, o njemu se još uvijek slabo govori u javnosti, a razlozi za to kriju se u neprijavljinju slučajeva nasilja što daje pogrešnu sliku o pojavnosti slučajeva zlostavljanja, ali i u činjenici da

se neki obrasci ponašanja još uvijek ne prepoznaju kao nasilni.

Velik dio nasilja ostaje neprijavljen zbog činjenice da postoje brojne prepreke koje obeshrabruju starije osobe da prijave nasilje. Neprijavljinje nasilja događa se uslijed straha od počinitelja, srama što su bili žrtve ili dopustili da im se dogodi nasilje, odnosno prevara. U mnogim slučajevima starija osoba se boji da neće pogoršati situaciju ili da neće biti primorana otici od kuće, da nasilnik neće otici u zatvor ili se brinu kako će okolina reagirati. Za sudove nemaju ni novca niti vremena. Osim toga, ne mogu se osloniti na adekvatnu podršku nakon prijavljivanja te imaju nepovjerenje prema institucijama što ih sputava da prijavom reagiraju na nasilje.

Brišemo suze

Ovo zlo možda nije prepoznato u javnosti, ali tužne priče svakodnevno se čuju u Pravnom savjetovalištu Sindikata umirovljenika Hrvatske. Tu ih saslušaju uživo ili telefonom, razumiju njihove suze, očaj i nemoć, a katkad uspiju pomoći u pronalaženju rješenja. Problem nasilja nije isključivo problem pojedinca, već i države, te u tom smjeru treba raditi na zakonskom okviru, uključujući preventivne mjere i mjere zaštite. U svrhu prevencije nasilja nad starijim osobama, potrebno je da sustav socijalne i zdravstvene skrbi upozna starije osobe s potencijalnim situacijama u kojima se mogu naći te da im pruži adekvatnu skrb i zaštitu.

Isto tako, odgovornost je na svakom pojedincu da reagira ukoliko u svojoj okolini primijeti bilo kakav oblik nasilja nad osobama starije životne dobi. Društveni odgovor u smislu prevencije treba uključivati: obvezno prijavljivanje bilo kakvog oblika nasilja prema starijim osobama (policija, socijalna skrb, obiteljska medicina, državni odvjetnik), osiguravanje sigurnih kuća za zlostavljane starije osobe, provođenje programa psihološke pomoći kao i strožu zakonsku regulativu za nasilnike, kao i promjene zakonskih propisa koji su onemogućavali ikakvu socijalnu potporu žrtvama koje su potpisale neki takav ugovor o uzdržavanju, što je upravo učinjeno nedavnim novim Zakonom o socijalnoj skrbi. Mali korak za zakon, veliki za žrtve.

Jasna A. Petrović

Starije osobe – samo 7,7 % preporuka

Pučka pravobraniteljica Tena Šimonović Einwalter 1. travnja ove godine predala je Hrvatskom saboru godišnje izvješće tog Ureda za 2021. godinu. U njemu se na 234 stranice između ostalog daju analize i ocjena stanja ljudskih prava i jednakosti u Hrvatskoj te preporuke za poboljšanje prava građana. U navedenoj analizi među 24 poglavlja našlo se jedno posvećeno pravima starijih osoba (2.7.), a to poglavje je podijeljeno na još pet manjih. Unutar poglavlja (2.8.) ima i jedno potpoglavlje gdje se raspravlja o diskriminaciji starijih osoba temeljem dobi.

Od 156 preporuka tek je upućeno 12 preporuka kojima se traži poboljšanje prava građana starije životne dobi, što čini samo 7,7 posto svih preporuka. S obzirom da starije osobe čine gotovo 23 posto stanovništva RH, te su među najugroženijim skupinama, bilo zbog siromaštva, socijalne isključenosti ili narušenog zdravlja, postavlja se pitanje jesu li starije osobe dovoljno zastupljene u ovom izvješću i da li ti zahtjevi imaju „težinu“ i doista rješavaju bitne stvari koje se tiču starijih osoba, ili tek samo njihov dio. Primjerice, iako se u poglavljima između ostalog problematizira adekvatnost formule za usklađivanje mirovina ili uvođenje novog modela obiteljske mirovine, to nije ušlo u preporuke Pučke pravobraniteljice Saboru.

Preporuke iz Izvješća:

- Preporuka 25. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi donese podzakonske akte radi kvalitetne transformacije obiteljskih domova

Navodi se da je novim Zakonom o socijalnoj skrbi propisano da obiteljski domovi koji nakon 1. siječnja 2027. žele nastaviti pružati usluge dužni uskladiti svoj organizacijski oblik, što znači da će se, da bi nastavili raditi, do tada morati transformirati, što je problem jer su u obiteljskim domovima smještena 5.652 korisnika.

- Preporuka 26. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da prati i žurno reagira kod samoinicijativnog ograničavanja izlazaka i posjeta u domovima za starije i nemoćne

Problematizira se kako su pojedini domovi samoinicijativno svim korisnicima onemogućavali izlaska i posjete, time primjenjujući restriktivnije mjere od onih predviđenih uputama HZZ-a.

- Preporuka 27. Pružateljima usluga smještaja za starije osobe, da korisnicima usluga smještaja omoguće kontakte videopozivom

Istiće se kako neki domovi nisu iskoristili mogućnosti koje pruža digitalna tehnologija da omoguće korisnicima da se vidaju s obitelji barem putem interneta videopozivima.

- Preporuka 28. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da regulira primjenu mjera ograničavanja kretanja kod pružatelja usluge smještaja

Problematiziraju se slučajevi korištenja sredstava spuštanja nad osobama s Alzheimerom.

- Preporuka 29. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da osigura sredstva za OCD-e i JLP(R)S za aktivnosti usmjerene na osnaživanje

starijih i podršku u slučajevima obiteljskog nasilja

Navodi se istraživanje koje je pokazalo da je gotovo trećina starijih ispitanih osoba doživjela neki oblik nasilja, a polovica njih nasilje nikome nije prijavila zbog straha od posljedica i socijalne isključenosti.

- Preporuka 30. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da osnuje Radnu skupinu za praćenje pojavnosti nasilja nad starijima, uključujući i u domovima za starije i nemoćne

Ovdje se navode MUP-ovi statistički podaci nasilja nad starijim osobama.

- Preporuka 31. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da sudovima pred kojima se sklapaju ugovori o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju te javnim bilježnicima omogući pristup postojećim elektroničkim evidencijama, radi provjere poslovne sposobnosti stranaka te postojanja prepreka za sklapanje ovih ugovora iz čl. 170. ZSS-a

- Preporuka 32. Ministarstvu pravosuđa i uprave, da uspostavi normativni okvir za bolju regulaciju ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, uključujući i za uspostavu registra ugovora

S obje preporuke traži se veća kontrola tijekom sklapanja ovih ugovora, kao i da se provjerava broj potpisanih ugovora od strane uzdržavatelja.

- Preporuka 33. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da prijedlogom izmjena i dopuna Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe poveća iznos te omogući isplatu putem pošte

Popratno se problematizira skroman iznos od 820,80 kuna koliko iznosi ta naknada, nakon redovitog godišnjeg usklađivanja.

- Preporuka 34. Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da intenzivnijom komunikacijom sa strankama dodatno skrati vrijeme postupanja, posebice u odnosu na predmete s inozemnim elementom

Navode se pritužbe zbog otežane komunikacije s djelatnicima HZMO-a, a posebno za one koji žive u inozemstvu.

- Preporuka 35. Ministarstvu zdravstva, da izmjeni diskriminatornu odredbu članka 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju

Kao razlog navodi se da osobe starije od 65 godina u slučaju zaposlenja nemaju za vrijeme bolovanja pravo na naknadu plaće na teret HZZO-a, već na teret poslodavca.

- Preporuka 36. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da u Zakonu o socijalnoj skrbi predviđi institut njegovatelja za članove obitelji koji brinu o starim, nemoćnim i oboljelim članovima

Istiće se da je priznavanje navedenog prava i reguliranja statusa već bilo predviđeno Strategijom socijalne skrbi za starije osobe 2017. - 2020.

Kako bi bilo kad bi se doista ispunile sve ove preporuke? Da li bi umirovljenicima i starijim osobama bili riješeni glavni problemi?

Umirovljenici bez zaštitnika

Starije osobe, koje u Hrvatskoj čine gotovo 23 posto ukupnog stanovništva, jedna su od najranjivijih dijelova populacije. Upravo zbog brojnosti, ali i činjenice da je čak 33,8 posto starijih od 65 godina u zoni rizika od siromaštva i socijalne isključenosti, važno je da budu vidljive u društvu, osobito donositeljima odluka, lokalnim zajednicama i dužnosnicima na državnoj razini.

Treba imati na umu kako ne postoji međunarodni instrument koji bi pružao sveobuhvatan i sistematičan pravni okvir za promicanje i zaštitu starijih osoba, zbog čega je nužno da svaka država poduzme najbolje moguće mjere za unapređenje položaja i kvalitete života starijih osoba. Ima li to Hrvatska? Nema. Jedini nezavisni institut zaštite je Pučki pravobranitelj, dok su posebne pravobranitelje kao izrazito ranjive kategorije dobili jedino žene, djeca i osobe s invaliditetom.

Par poglavlja kao geto

Umirovljeničke udruge, osobito Sindikat umirovljenika i Matica umirovljenika Hrvatske, ali i poneka umirovljenička stranka, poput Hrvatske stranke umirovljenika, u više su navrata inzistirali na uvođenju instituta pravobranitelja za starije osobe. Nažalost od toga – ništa. Istina, Ured pučkog pravobranitelja uredno svake godine zatraži od umirovljeničkih i inih udruga da dostave svoje zamjedbe glede položaja starijih u društvu, a temeljem toga u godišnjem izvešću formulira po nekoliko preporuka Hrvatskom saboru u poglavljima "Mirovinsko osiguranje", "Diskriminacija temeljem dobi" i "Diskriminacija u području rada i zapošljavanja". I to je to.

Sve je to, međutim, toliko usputno i daleko od ozbiljnijeg strateškog promišljanja potrebnih politika i mjera, da je sada već neosporno kako je potrebno donijeti Zakon o pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe i kreirati institut zaštitnika te velike ranjive skupine stanovništva. Jednako tako bi barem na razini svih županija trebalo osnovati obvezna povjerenstva za tu dobnu skupinu, no trenutno ih tek imamo npr. u Gradu Varaždinu, Ludbregu te Istarskoj županiji.

Požurivanje kao intervencija

Svjedoci smo, primjerice, i tragičnih događaja sa smrtnim ishodom starijih osoba koje su smješteni u institucionalnoj skrbi, konkretno obiteljskim domovima, što je nedopustivo i nezamislivo da se događa u 21. stoljeću. Nedostatak nadzora nad institucijama skrbi ne smije biti opravdane. Zbog takvih slučajeva jasno je kako

prioritet društvenih struktura mora biti hitna izgradnja politika i mjera socijalne skrbi prilagođenih potrebama osobama starije životne dobi, a osobito kategorije umirovljenika koji se opasno bliže udjelu od jedne trećine u ukupnom stanovništvu.

Naime, dok socijalno ugrožene starije osobe imaju mogućnost ostvarivanje socijalne potpore, umirovljenici s najnižim primanjima tek na ponekoj lokalnoj razini ostvaruju dodatna prava, a pri tom su na-jugroženije upravo žene i samci. Umirovljenici i starije osobe zbog svoga nepovoljnog sociogospodarskog položaja lako mogu postati žrtve ugrožavanja i kršenja mnogih prava koja su im zajamčena međunarodnim instrumentima i nacionalnim propisima.

Intervencija Pučkog pravobranitelja najčešće se svodi samo na požurivanje rješavanje zahtjeva ili upit zbog čega zahtjev nije riješen ili čak dobiju savjet da se strepe dok upravni ili koji drugi sud ne riješi njihov predmet, a oni su stariji od 80 godina i nemaju objektivno vremena za čekanje.

Za specijaliziranog pravobranitelja

Takvo stanje ukazuje na potrebu osnivanja drugog neovisnog tijela kojem bi se mogle za pomoć obratiti umirovljenici i stariji građani. U mnogim zemljama koje su prihvatile koncepciju specijaliziranih ombudsmana postoje i ombudsmani za umirovljenike i/ili za starije osobe. Tako parlamentarni povjerenik, odnosno ombudsman za umirovljenike postoji u Velikoj Britaniji, Kanadi, Irskoj, Belgiji. U Poljskoj postoji ombudsman za osiguranja u čijem su djelokrugu uz komercijalna osiguranja i mirovinsko, zdravstveno i invalidsko osiguranje. U Finskoj djeluju lokalni umirovljenički ombudsmani. U mnogim saveznim državama SAD-a postoji ombudsman za starije osobe čija je osnovna zadaća nadzor nad stanjem u domovima umirovljenika i domovima za starije i nemoćne osobe, a koji čak u tim domovima imenuju nekoga od korisnika kao svoga pomoćnika koji prikuplja pritužbe korisnika domskih usluga.

S ciljem više razine zaštite ove velike i socijalno osjetljive skupine građana, sve je izvjesnije kako je potrebno osnivanje pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe i uređivanje ove problematike posebnim zakonom.

Donošenjem ovoga Zakona osnovala bi se specijalizirana ombudsmanska institucija u čijem bi djelokrugu bila zaštitna prava starijih osoba i umirovljenika, čime bi se osigurala djelotvornija zaštita prava ove velike i ranjive skupine hrvatskih sta-

novnika. Primjerice, davanjem ovlaštenja pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe da, u određenim slučajevima, odnosno kada se to smatra neophodnim za zaštitu prava starijih osoba i umirovljenika, pruža besplatnu pravnu pomoć starijim osobama i umirovljenicima, osiguralo bi se da prava tih osoba ne budu, zbog njihove neupućenosti i finansijske nemogućnosti za dobivanje profesionalne pravne pomoći, ugrožena ili povrijeđena. Istovremeno bi se osiguralo da odgovarajući zahtjevi budu pravilno i u zakonskom roku sastavljeni i podneseni nadležnim tijelima, čime bi se u stanovitoj mjeri ubrzao i postupak odlučivanja.

Zatim, davanjem ovlaštenja pravobranitelju za umirovljenike i starije osobe da u svaku dobu pregleda domove za smještaj umirovljenika i starijih osoba (u javnom ili privatnom vlasništvu), gerijatrijske odjeli bolnica i druge ustanove u kojima su smješteni umirovljenici, starije i nemoćne osobe, osigurala bi se zaštita najnemoćnije skupine starijih osoba te preventivnim djelovanjem umanjila mogućnost iskorištavanja ovisnog položaja starijih te zloporaba njihovog povjerenja. Osnivanjem specijalizirane ombudsmanske institucije rasteretio bi se pučki pravobranitelj, što bi moglo doprinijeti i njegovom efikasnijem radu.

Novi svijet za stare

Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe podnosi bi Hrvatskom saboru jednom godišnje redovito izvješće o svom radu i o ugrožavanju i povredama prava umirovljenika i starijih osoba, kao i posebna izvješća Saboru, Vladi ili pojedinom ministarstvu o ostvarivanju, ugrožavanju ili povredama prava umirovljenika i starijih osoba. Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe mogao bi potaknuti donošenje novog ili izmjene i dopune zakona koji uređuju prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, te prava umirovljenika i starijih osoba u socijalnoj skrbi i drugim područjima.

Pravobranitelj za umirovljenike i starije osobe ne bi mogao biti član političke stranke, a stjecao bi i poseban imunitet. Da, umirovljenici u zemlji u kojoj 75 posto svih mirovina se nalazi ispod hrvatske linije siromaštva, u kojoj prosječna mirovina vrijedi samo 35 posto prosječne plaće, trebaju zaštitnika. Sindikat umirovljenika u svojim godišnjim programima uporno ponavlja taj zahtjev. I došao je taj trenutak da to još glasnije zatraži: dajte nam pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe! Nikad niste prestari da sanjate novi san i vjerujete kako može biti bolje.

Jasna A. Petrović

Lešinarski biznisi diljem Naše

Gotovo četvrtina hrvatskog stanovništva starija je od 65 godina. Sustav skrbi o starijim osobama u Hrvatskoj je do te mjere devastiran da se privatnim domovima tolerira ilegalno poslovanje. Domovi su postali azili za umiranje bez ikakvog dostojanstva. Hospicija nema, mjesto u državnom domu je nemoguće dobiti i zato cvate privatni biznis, ali gotovo u potpunosti u ilegali. Bez ugovora, bez papira, bez znanja institucija, s plaćanjem na ruke. Sve na crno i bez ikakvog nadzora i izvan poreznog sustava.

Nije tu riječ samo o zamračenim porezima, već i o krajnje nestručnom i nemarnom postupanju prema umirućim starcima, uskladištenim u višesobnim stanovima, utrpanih u krevet do kreveta, neovisno o spolu, bez dostojanstva, tek toliko da ih se održava na životu. Sjećate li se Andraševca? Tamo je izgorjelo šest staraca u drvenoj baraki u dvorištu, pronađeno je 26 korisnika, a obiteljski dom je registriran za samo 13 osoba. Još gore je što mnogi takvi domovi nude aranžmane s neplaćanjem ili sniženom cijenom na način da s korisnicima potpišu ugovore o dosmrtnom uzdržavanju i preuzmu njihovu imovinu. I to je zakonski zabranjeno svima koji djeluju u području socijalnih usluga. No, nitko to ne nadzire, nitko ne kažnjava.

Rade unatoč zabrani

Država nema efikasan način kako se suprotstaviti "poduzetnicima" koji se bave ilegalnim pružanjem usluga smještaja starijih osoba u obiteljskim domovima. Zaključak je to do kojeg smo došli kada smo pokušali doznati što se točno događa kada Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike izda rješenje kojim se obiteljskom domu zabranjuje rad.

Novinari koji pišu o takvim slučajevima nerijetko završe na sudu. I naša novinarka je bila pozvana svjedočiti na sud o bio-gradskom slučaju nelegalnog doma koji je ispunio medije pričom o prijevarnom otimanju većeg stana u Medvedgradskoj ulici u središtu Zagreba od dvoje svojih korisnika kojima je čak zabranio kontakte

i posjete. Da još uvijek radi unatoč zabrani inspekциje Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike saznao se tek kad mu je desetak korisnika oboljelo od korone. Ipak, on i dalje radi, kao da ništa nije bilo. I proganja novinare koji se usude išta objaviti.

Ilegalno radi i dom u Gornjem Stupniku u Zagrebačkoj županiji, koji samo formalno mijenja vlasnike i uredno nudi povoljni smještaj u nekoj od svojih improviziranih zgrada bez zadovoljavanja minimalnih standarda. Na internetu sve izgleda legalno, nazovete, dobijete povoljnu cijenu od 4.500 kuna, nude se neba i doline, vrhunski njegovatelji i birana hrana. A ne pomažu ni inspekcije, pa čak niti prijave državnom odvjetništvu. Preslastan je takvim lešinarama biznis s poluživim starcima, uz malo starih kreveta, nekoliko rasparenih noćnih ormarića i rijetki čušpajz.

Nemoć države

Što poduzima država? Najčešće se ne dogodi ništa, što potvrđuju i podaci koje smo dobili od Ministarstva. U posljednjih pet godina, odnosno u razdoblju od 2017. do kraja 2021. doneseno je takvih 108 rješenja, no unatoč zabrani rada, 74 pružatelja su nastavili raditi bez pribavljenog rješenja o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga. Osim toga, država nema načina prevencije i kontrole kojima bi onemogućila vlasnicima obiteljskih domova kojima je već izrečena zabrana rada otvaranje novih obiteljskih domova.

Prema pisanju Faktografa pokazao je to i slučaj poduzetnice iz Zadra koja se u tom gradu godinama bavi poslom pružanja

usluga smještaja starijih osoba u obiteljskim domovima, razvija cijelu mrežu ilegalnih domova i to samo s osnovnom školom. Unatoč tome što joj je država nekoliko puta zabranila rad, ona i dalje posluje te je involvirana u otvaranje drugih obiteljskih domova, iako tvrdi da nema veze s njima.

Katkad je registrirala obrt, pa jednu, drugu, treću firmu specijaliziranu za djelatnosti zdravstvene zaštite i smještaj starijih osoba. Danas ista umjetnica biznisa vodi obiteljski dom kojem je u siječnju 2020. godine zabranjeno pružanje usluga smještaja starijim i teško bolesnim osobama. Unatoč zabrani rada, dom je i dalje poslovao, što je utvrdio i novi inspekcijski nadzor u studenom 2020. godine, pa ponovljeni 25. studenoga 2021., a konačno nadzorom iz travnja 2022. doneseno je rješenje o naplati novčane kazne u visini od 50.000 kn.

Ali, ali niste shvatili, taj dom i dalje radi, kao i još tri doma na druga imena, bez rješenja o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga. Nakon deset godina ilegalnog lešinarenja Ministarstvo je podnijelo optužni prijedlog protiv pravne osobe te su izviđeni centri za socijalnu skrb, nadležni prema prebivalištu korisnika na smještaju. A cijena smještaja je 5.200 kuna mjesечно, pa vi računajte kakav je to biznis, jer dok traju sudski i ini postupci, radilo se „legalno“. Najčešće je zaposlena po jedna osoba, koja tamo fiktivno radi 24 sata, a zapravo korisnici su često sami, naročito noću.

Nesposobne inspekcije

U Hrvatskoj ne postoje formalno-pravne prepreke koje bi onemogućile da predstavnik obiteljskog doma kojem je zabranjen

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

rad započne pružati socijalne usluge kao trgovacko društvo, udruga ili obrt. Osim toga, jednom kada Ministarstvo utvrdi da dom radi ilegalno, procedura koja slijedi ne znači ujedno da će on prestati s radom. Ista sudbina čeka i 39 domova za koje su kroz 98 ovogodišnjih nadzora u obiteljskim domovima donesena rješenja o zabrani rada. I nikom ništa.

Nepravilnosti utvrđene u obiteljskim domovima u većini slučajeva se odnose na nedovoljan broj medicinskih sestara i njegovateljica. Neki obiteljski domovi ih uopće nemaju jer ih nema na tržištu rada. Često se događa i da predstavnik obiteljskog doma ne živi u objektu u kojem pruža usluge smještaja te da su prostori neuredni i neodržavani, piše na portalu Faktograf.

Nije rijetkost, dodaju u Ministarstvu, da je u sobama veći broj kreveta od broja propisanog rješenjem te da su higijenski i sanitarni uvjeti loši. Nadalje, često je loša i briga o zdravlju korisnika, koji često nemaju ni potpisani ugovor o smještaju. Uvjeti su se dodatno pogoršali za vrijeme pandemije, na što upozorava i Pučka pravobraniteljica.

Sindikat umirovljenika Hrvatske poručuju kako kazne za nelegalni rad moraju biti ozbiljne i visoke, pa čak i zatvorske.

Niti najnoviji Zakon o socijalnoj zaštiti nije definirao efikasnu socijalnu inspekciiju za domove, a broj socijalnih inspektora je premašen, za cijelu Hrvatsku sa 9 je porastao na 21 inspektora, te oni najčešće u provjere odlaze po najavi ili prijavi. Činjenica da brojni obiteljski domovi nastavljaju s radom i nakon zabrane ne iznenađuje, jer je to posljedica nefunkcioniranja pravne države, ali i raspada sustava društvene skrbi o starijima od 65 godina.

Ukidanje domova

Nemamo dovoljno županijskih domova koji su subvencionirani, ne grade se novi, privatni domovi su preskupi, a prosječna mirovina iznosi samo 2.700 kuna. Što preostaje obiteljima nemoćnih i siromašnih staraca nego legalni i brojni ilegalni obiteljski domovi i ilegalna udomiteljstva u kojima su stari praktički uskladišteni do smrti? No, obitelji ne smještaju roditelje u ilegalni dom iz pohlepe, već iz nevolje.

Gdje je rješenje? Prvo, u povećanju mirovinu, u dobroj organizaciji izvaninstitucionalnih oblika skrbi i inovativnih varijanti kapaciteta za starije. Svakako ima dobrih praksi u drugim europskim zemljama, no mi bez vizije idemo na redukciju.

Novi Zakon o socijalnoj skrbi više ne predviđa mogućnost osnivanja obiteljskih domova. Oni domovi koji su osnovani prije donošenja zakona mogu pružati socijalne usluge najkasnije do 31. prosinca 2026. godine. Obiteljski domovi koji žele nastaviti pružati socijalne usluge dužni su do tada uskladiti organizacijski oblik s odredbama novog zakona. Drugim riječima, morat će se reorganizirati kao ustanove u sustavu socijalne skrbi.

Sindikat umirovljenika se zalagao da se ne ukidaju obiteljski domovi, jer se nema gdje razmjestiti oko 6.000 starijih osoba koje su u njima sada smještene, a vjerojatno je barem još 3.000 smještenih u ilegalnim domovima. No, svakako su potrebni daleko rigorozniji uvjeti i procedure prigodom otvaranja takvih domova te redoviti nadzor, bez najave, po mogućnosti uz uvođenje i civilnih volontera koji bi imali pravo ulaziti u takve domove i izvještavati inspekciju, mišljenje je Sindikata umirovljenika. Starenje stanovništva, neadekvatne mirovine, izostanak razvojnih strategija skrbi za starije, sve su to faktori koji su doveli do kolapsa vidljivog i kroz bujajući fenomen ilegalnih domova.

J.A. Petrović

NAKON DESET GODINA ČEKANJA

Potpisite zadužnicu ili ništa!

Drago K. iz Zagreba nakon deset godina čekanja je konačno dobio poziv za smještaj u jednokrevetu sobu u jedan popularan dom za starije osobe u središtu grada. Kako živi sam, udovac je bez djece, s pristojnom mirovinom, neće mu biti problem snositi trošak smještaja i još zadržati nešto novca za troškove mobitela, brijanja, lijekove, higijenu, odlaske u kino ili na koncerete. Sve je to on lijepo isplanirao, a svoj će zagrebački stan staviti u prodaju tek nakon tri mjeseca, kad bude siguran da se snašao u domu.

Oduševljenje mu je malo splasnulo kad su mu iz doma javili kako na čin potpisivanja ugovora o smještaju mora donijeti i bjanko zadužnicu potpisano kod javnog bilježnika na sto tisuća kuna. Zabrinuo se da će mu time možda dom blokirati puni iznos mirovine i hitno je nazvao Pravno savjetovalište Sindikata umirovljenika. Ispitali smo za njega kakva je uobičajena praksa.

Da, svi domovi u gradu Zagrebu, točnije gotovo svi županijski domovi u Hrvatskoj, prakticiraju traženje bjanko zadužnice na do 50 ili 100.000 kuna, koji obično potpisuju sam korisnik ako mu je mirovina dovoljno visoka za snošenje troška smještaja, odnosno djeca ili unuci, ako moraju doplaćivati za trošak smještaja ili sami preuzeti tu obvezu. Neki domovi prakticiraju i solemnizaciju ugovora o smještaju kod bilježnika. No, sve to ipak nije stopostotna zaštita domova od mogućeg neplaćanja smještaja. U drugom zagrebačkom domu unuka je za baku smještenu

u stacionaru potpisala bjanko zadužnicu, no kako je ona sama zapala u dugove, dom će morati angažirati odvjetnika i pokušati preko suda ostvariti povrat dosadašnjeg duga od 17.000 kuna.

Mnogi se potencijalni korisnici domova interesiraju i o načinu plaćanja troška smještaja. Prvo, mogu si pojednostaviti život tako da ne moraju odlaziti u banku ili do bankomata, već u uredu HZMO-a potpisati suglasnost da se cijela mirovina uplaćuje na račun doma. Ako je mirovina veća, razlika iznad cijene smještaja može se podići na blagajni doma. Ako je manja, potomci će razliku doplaćivati uplatom na blagajni ili putem Internet bankarstva. Najgore je, međutim, što korisnici sve češće imaju mirovine niže od cijene smještaja čak i u županijskim ili gradskim domovima, dok u privatnim domovima su cijene najmanje dvostruko do četverostruko više. U poznatom domu sv. Ana cijena jednokrevetne sobe je od 3.300 do 7.500 kuna, ovisno o kategoriji i potrebi, a domu Park je početna cijena za jednokrevetu sobu 4.500 kuna. Privatni domovi se kreću od 5.000 do 10.000 kuna, a obiteljski, ovisno o lokaciji, od 3.000 kuna na više.

S obzirom da je čak 75 posto svih mirovin ispod hrvatske linije siromaštva, to je niže od 3.200 kuna, svatko tko „ulovi“ smještaj u županijskom/gradskom/javnom domu je uhvatio čuperak Kairosa, boga sreće.

J.A.P.

Hoće li umirovljenici završiti na ulici?

Zbog potencijalno velikih ušteda nova zagrebačka gradska vlast odlučila je ukinuti mjeru roditelj odgojitelj što je veći dio javnosti i podržao, no ta odluka sa sobom je donijela i dodatne probleme, zbog kojih bi na kraju mogli ispaštati i zagrebački umirovljenici. Naime, oko 5.800 korisnika te mjere se brinulo za 21.000 zagrebačke djece, od čega oko 6.000 djece vrtičke dobi. S obzirom da zagrebački vrtići ne raspolažu s dovoljno kapaciteta, gradska vlast odlučila je prostore pojedinih mjesnih odbora pretvoriti u vrtiće.

Iako još nije službeno donesena odluka o toj prenamjeni, predsjednici nekih mjesnih odbora već su najavili svojim korisnicima da će morati iseliti. Postavlja se pitanje gdje će iseliti, na ulicu ili će im se osigurati neki drugi prostor? U Zagrebu djeluje 17 podružnica SUH-a, od kojih većina upravo koristi prostore mjesnih odbora za svoje aktivnosti, te je među članstvom očekivano zavladao strah.

SUH pisao gradonačelniku

Zbog toga su 22. travnja 2022. godine Sindikat umirovljenika i Povjereništvo SUH Zagreb poslali pismo gradonačelniku Tomislavu Tomaševiću u kojem se istaknulo kako se podržava rješavanje pitanja smještaja djece u vrtiće, za potrebe bivših roditelja odgojitelja, no da se to nikako ne smije prelamati preko leđa jedne od najugroženijih društvenih skupina, a to su svakako umirovljenici i starije osobe.

U prostorijama mjesnih odbora umirovljenici iz SUH-ovih podružnica se okupljaju, druže uz glazbu, ples, organiziraju razne radionice, gerontološke vježbe, pravna savjetovališta, edukativna predavanja te često obavljaju i važne zdravstvene pregledne poput mjerjenja tlaka i šećera, pa čak i mamografiju kojom spašavaju živote. Socijalna izoliranost najizraženija je upravo kod osoba starije životne dobi, a pojačana je tijekom pandemije koronavirusa, zbog čega druženja umirovljenika kroz različite aktivnosti pomažu u smanjivanju te izoliranosti.

U pismo se navodi kako bi uskraćivanje korištenja prostorija mjesnih odbora ili smanjivanje broja termina ili prebacivanje u večernje sate dovelo do niza negativnih posljedica po ukupnu kvalitetu života umirovljenika, ali i njihovog zdravlja. Osim što bi takva odluka bila socijalno neosjetljiva i neprihvatljiva, svakako bi izazvala i reakciju članova podružnica kojima bi se uskratile važne aktivnosti koje su im pomagale da se osjećaju manje usamljeno i izolirano.

Obećani zamjenski prostori

Nekoliko dana poslije stiglo je reagiranje Grada, u kojem piše kako gradska vlast iznimno uvažava potrebe umirovljenika te da su definirali dugoročne politike kojima je cilj smanjivanje postojećih nejednakosti i adekvatna zaštita starijih. Međutim, jedan od prioriteta su vrtići, odnosno, značajno proširenje vrtičkih kapaciteta. Krajnji cilj je svakom djetetu omogućiti upis u gradski vrtić.

„Važno je voditi računa o potrebama postojećih korisnika tih prostora te će se za postojeće aktivnosti i korisnike prostora osigurati zamjenski prostori. U Gradu Zagrebu se za potrebe mjesne samouprave koristi 253 objekta, s prosječnim korištenjem od 4,5 sati tjedno, odnosno manje od jednog sata po danu. S obzirom na tu činjenicu, vjerujemo da je moguće izmjestiti aktivnosti političkih stranaka, KUD-ova, sportskih udruga i udruga umirovljenika iz nekoliko prostora mjesne samouprave koji se prenamjenjuju u po-

dručne objekte vrtića, u druge dostupne prostore mjesne samouprave bez da se naruše njihove aktivnosti”, zaključak je Grada Zagreba.

Vrtić uz prugu

Posebno zanimljiv je slučaj mjesnog odbora Bruno Bušić na Peščenici koji se nalazi tik uz željezničku prugu. Svi korisnici, pa tako i predsjednica SUH-ove podružnice Mirjana Novačić, obaviještena je kako će se taj prostor prenamjeniti u vrtić. Osim što se protivi takvoj odluci, jer SUH-ovci redovito koriste te prostore za svoja druženja i kreativne radionice, Mirjana ističe i da je nelogično da se dječji vrtić smješta pored pruge zbog sigurnosti djece, a i buka od prolaska vlakova ne ide u prilog smještanju djece u te prostore.

I mediji su shvatili dvojbenost takve odluke, pa su i Mirjana i predsjednica Povjereništva SUH Zagreb Vesna Bečić 2. svibnja gostovale u HRT-ovojo emisiji Treća dob, gdje su iznijeli SUH-ove stavove o prenamjeni mjesnih odbora u vrtiće. Mirjana je rekla kako su članovi njezine podružnice bili šokirani kad su čuli da im prijeti iseljenje, i da su doslovce rekli da će „braniti životom taj prostor“, što je dokaz koliko im znače zajednička druženja. Istaknula je i da se prostori te mjesne zajednice koriste svakodnevno po nekoliko sati od različitih udrug i da nije točno da se koriste prosječno manje od sat vremena dnevno.

Bečić je kazala kako se problemi jedne društvene skupine ne mogu rješavati nauštrb druge, i to da stvar bude gora riječ je o umirovljenicima koji su najugroženija skupina što se tiče socijalne izoliranosti. Rekla je i da bi bilo dobro da prije donošenja jedne takve odluke, Grad Zagreb uspostavi dijalog sa svim korisnicima te čuje i njihove prijedloge. Istaknula je kako SUH jako dobro surađuje s Gradom Zagrebom, koji potpomaže rad sufinancirajući razne projekte, te se nuda da će i u ovom slučaju gradski čelnici imati sluha za potrebe umirovljenika.

No, sve to možda i neće biti potrebno. Naime, Visoki Upravni sud u Zagrebu privremeno je obustavio odluku o izvršenju ukidanja mjeru roditelj odgojitelj te je prolongirao konačnu odluku o zakonitosti poteza nove gradske uprave. Odluci li taj sud da je odluka nezakonita, nestat će i potreba da se mjesni odbori prenamjenjuju u vrtiće. Posljedično će i Grad Zagreb u tom slučaju morati ići u rebalans proračuna, jer ta mjeru mjesečno košta 40 milijuna kuna, no to je neka druga priča...

Igor Knežević

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U SVIBNU 2022.

IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZA 2021. GODINU (3. dio)

Poslovanje dopunskoga zdravstvenog osiguranja u 2021. u odnosu na 2020. godinu

	2020.	2021.	Indeks
PRIHODI			
Prihodi po posebnim propisima - premija	883.908.457	888.124.754	100,48
Prihodi od proračuna	340.000.000	552.000.000	162,35
Prihodi od finansijske imovine	1.847.813	2.812.552	152,21
Prihodi od sudske takse, ostali prihodi	2.438.798	2.998.395	122,95
Ukupno:	1.228.195.068	1.445.935.701	117,73
RASHODI			
Zdravstvena zaštita	1.027.255.885	1.156.766.437	112,61
Rashodi za zaposlene	36.317.938	38.309.318	105,48
Materijalni rashodi	19.616.495	17.730.971	90,39
Finansijski rashodi	12.447.858	11.609.961	93,27
Rashodi za nabavu nefinansijske imovine	5.850	0	
Ukupno:	1.095.644.026	1.224.416.687	111,75
Višak prihoda	132.551.042	221.619.014	167,12

U prethodnoj tablici iskazani su prihodi i rashodi dopunskoga zdravstvenog osiguranja u 2021. godini.

U okviru ukupnih prihoda, prihodi po posebnim propisima temeljem uplaćenih premija za dopunsko zdravstveno osiguranje evidentirani su u visini od 888.124.754 kuna, neznatno više u odnosu na ostvarenje u prethodnoj godini (0,48% više).

Potrebno je napomenuti da dopunsko zdravstveno osiguranje ne evidentira cijeli iznos obračunatih premija na stavci prihoda od premije dopunskoga osiguranja, već je taj iznos umanjen za dio (u 2021. godini to je iznos od 548.000.000 kn) koji se dozna-

čuje obveznom zdravstvenom osiguranju na osnovi sudjelovanja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti za osiguranike dopunskoga osiguranja koji ne plaćaju 10 kuna kod posjete izabranom doktoru primarne zdravstvene zaštite i kod izdavanja lijeka na recepte. Isti iznos se iskazuje kao prihod i rashod samo kod obveznoga zdravstvenog osiguranja, budući da obvezno i dopunsko zdravstveno osiguranje u okviru HZZO-a posljuju kao jedna pravna osoba.

Da se prihodi i rashodi ne iskazuju na prethodno spomenut način, stvarni prihodi dopunskoga zdravstvenog osiguranja po posebnim propisima

IZ SADRŽAJA:

- Usklađivanje cijena lijekova na recept HZZO-a
- Novi prihodovni cenzus u dopunskom zdravstvenom osiguranju za 2022. godinu

- Manje pregleda zbog pandemije Covid -19
- Troškovi za cjepiva povećani šest puta

osnovom uplaćenih premija na dan 31.prosinca 2021. bili bi iskazani u visini 1.436.124.754 kune, a rashodi za zdravstvenu zaštitu iznosili bi 1.704.766.437 kuna.

Prihodi od proračuna za dopunsko zdravstveno osiguranje ostvareni su u iznosu od 552.000.000 kuna i veći su 62,35% u odnosu na prethodnu godinu kada su zbog specifičnih okolnosti ostvareni u znatno manjem iznosu, a sve temeljem odluke Upravnog vijeća HZZO-a, kojom se dopunskom zdravstvenom osiguranju doznačuje najviše do 20% godišnjeg iznosa proračunskih transfera. Manje doznačena sredstava iz proračuna u 2020. godini bili su rezultat malog broja izvršenih zdravstvenih usluga zbog pandemije COVID-19.

Prihodi od finansijske imovine, odnosno kamata iskazani su u iznosu od 2.812.552 kune, a prihodi od sudskih taksi i ostali prihodi u iznosu od 2.998.395 kuna.

Ukupna zdravstvena zaštita dopunskoga zdravstvenog osiguranja veća je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine 12,61% i iznosi 1.156.766.437 kuna, a predstavlja sudjelovanje u troškovima zdravstvene zaštite sukladno članku 19. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju. Međutim, potrebno je napomenuti da, nakon velikog pada ovih troškova u 2020. godini, još uvijek nije dosegnuta razina troškova zdravstvene zaštite iz 2019. godine kada su iznosili 1.275.566.246 kuna. To, nažalost, govori u prilog tome da osigurane osobe HZZO-a, zbog bojazni od zaraze bolešću COVID-19 i dalje obavljaju zdravstvene pregledе u manjem obimu nego što bi trebali.

Rashodi za zaposlene iskazani su u iznosu od 38.309.318 kuna i veći su u odnosu na prethodnu godinu zbog povećanja osnovice početkom godine. Materijalni rashodi izvršeni su u iznosu od 17.730.971 kuna, a finansijski rashodi iznose 11.609.961 kuna.

Na temelju prethodno spomenutog, ukupni prihodi dopunskoga zdravstvenog osiguranja u 2021. godini iskazani su u iznosu od 1.445.935.701 kuna ili 17,73% više zbog većeg ostvarenja prihoda od proračuna, dok su ukupni rashodi izvršeni u iznosu od 1.224.416.687 kuna te je ostvaren višak prihoda u iznosu od 221.619.014 kuna.

5. Zdravstvena zaštita

Tijekom 2021. godine za ukupnu zdravstvenu zaštitu izdvojeno je 27.433.797.370 kuna ili 88,39% ukupnih izdataka, od čega je za zdravstvenu zaštitu obveznoga zdravstvenog osiguranja utrošeno 15,67% više sredstava nego u prethodnoj godini te iznosi 26.277.030.933 kune, a za zdravstvenu zaštitu dopunskoga zdravstvenog osiguranja 12,61% više, odnosno 1.156.766.437 kuna.

	2020.	2021.	Indeks
-zdrav. zaštita obveznog zdrav. osiguranja	22.717.370.658 8	26.277.030.933 3	115,67
- zdrav. zaštita dopunskoga zdrav. osiguranja	1.027.255.885	1.156.766.437	112,61
Ukupna zdravstvena zaštita	23.744.626.543 3	27.433.797.370	115,54

Kao posljedica nastavka pandemije bolesti COVID-19, izvršeni su veći troškovi zdravstvene zaštite zbog provođenja epidemioloških mjera, velikog broja testiranja, nabave cjepiva, cijepljenja stanovništva i liječenja bolesti COVID-19 te nešto većeg broja pacijenata zbog drugih bolesti u odnosu na prethodnu godinu. Pored redovitih sredstava temeljem ugovornih odnosa s bolničkim zdravstvenim ustanovama, nastavljeno je plaćanje 100%-tnog iznosa bolničkih „limita“, doznačena su dodatna sredstva KB Dubrava i Klinici „Dr. Fran Mihaljević“ koji primarno zbrinjavaju covid bolesnike, kao i povrat sredstava zdravstvenim ustanovama za isplaćene posebne nagrade zdravstvenim radnicima koji njeguju pacijente oboljele od bolesti COVID-19. Najveće odstupanje u troškovima bilježe troškovi za cjepiva koji su povećani šest puta u odnosu na 2020. godinu kada još nije bilo cjepiva protiv bolesti COVID-19. Posebno napominjemo da su ova cjepiva uvrštena u redoviti program cijepljenja te će i u narednim godinama to predstavljati značajan trošak za HZZO.

Tijekom godine, zbog nedostatnih prihoda, zaostajalo se s podmirivanjem dospjelih obveza za lijekove na recepte, dok su se, s druge strane, nastavili problemi bolničkih zdravstvenih ustanova s likvidnošću te se povećavaju njihove dospjele obveze prema dobavljačima za lijekove i potrošni medicinski materijal. Iz tog razloga, preraspodjelom unutar državnog proračuna te dodatnim sredstvima od Ministarstva financija pokušalo se pomoći zdravstvenom sustavu u prevladavanju finansijskih problema. Zbog toga su napravljene dvije izmjene i dopune finansijskog plana HZZO-a za 2021. godinu (u lipnju i studenom) kojim je povećan prihod od proračuna HZZO-a za 4,058 mlrd. kuna u odnosu na početni iznos, od čega je bolničkim zdravstvenim ustanovama doznačeno dodatnih 2,1 mlrd. kuna, a HZZO-u za premoščivanje problema u plaćanju dospjelih obveza prema ljekarničkim zdravstvenim ustanovama 1,738 mlrd. kuna. Uz bolje ostvarenje prihoda od doprinosa i ostalih prihoda do kraja godine, uspjeli su se zadržati prihvatljivi rokovi plaćanja.

Budući da se stalno spominje udio troškova vezanih uz bolest COVID-19 i koliko oni opterećuju zdravstveni sustav, a time i poslovanje HZZO-a, u sljedećoj tablici prikazani su troškovi zdravstvene zaštite i ostalih troškova vezanih uz bolest COVID-19 od početka pandemije za svaku godinu pojedinačno i ukupni trošak HZZO-a od početka pandemije.

Vrsta računa	Covid troškovi zdravstvene zaštite do 31.12.2020.	01.01.-31.12.2021.	Kumulativ COVID troškova od početka pandemije do 31.12.2021.
Testiranje	651.024.108	750.764.974	1.401.789.082
SKZZ bez testiranja (s bez DTP)	36.534.066	95.819.954	132.354.020
BZZ-DTS	344.522.925	986.031.971	1.330.554.896
DBL (BZZ+DZ)	8.231.356	20.954.102	29.185.458
Smještaj i liječenje COVID	3.243.942	8.232.072	11.476.014
Lijekovi na RP	2.311.188	10.522.208	12.833.396
PZZ po računima bez COVID-19 ordinacija	996.132	2.394.766	3.390.898
COVID ordinacije	17.736.633	11.282.922	29.019.555
Mobilni timovi za cijepljenje	9.286	35.293.939	35.303.525
UKUPNO ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	1.064.609.636	1.921.296.908	2.985.906.544
Naknade bolovanja zbog izolacije i samozalicije	94.383.163	131.381.907	225.765.070
Cjepiva protiv COVID-19		609.866.528	609.866.528
Posebne nagrade zdravstvenim djelatnicima	6.477.855	126.702.254	133.180.109
Lijek Veklury (remdesivir)	41.094.353	122.848.584	163.942.937
Ronapreve - lijek protiv COVID-19		29.384.558	29.384.558
Dodatačna sredstva Klinika Dr.F.Mihaljević i KB Dubrava		51.000.000	51.000.000
UKUPNO	141.955.371	1.071.183.831	1.213.139.202
SVEUKUPNO	1.206.565.007	2.992.480.739	4.199.045.746

Bolnička zdravstvena zaštita

Kao što je već spomenuto, iako su epidemiološke mjere vezane uz COVID-19 i dalje na snazi, bolničke zdravstvene ustanove obavljaju svoju djelatnost bez zastoja te se bilježi veći broj izvršenih zdravstvenih usluga, a time i veći broj ispostavljenih računa što je rezultiralo većim izvršenjem limita. Tako je u okviru sredstava za zdravstvenu zaštitu na teret obveznoga zdravstvenog osiguranja, bolnička zdravstvena zaštita (bolničko liječenje i specijalističko-konzilijskija zdravstvena zaštita u bolnicama) povećala svoj udio s 38,66% na 40,44%. To znači da su u 2021. godini izvršeni troškovi u iznosu od 10.626.704.429 kuna, što je 1.844.504.279 kuna ili 21,00% više sredstava nego u istom razdoblju prethodne godine. Potrebno je naglasiti da iskazani trošak (sukladno Pravilniku o proračunskom računovodstvu) predstavlja iznos ispostavljenih računa za izvršeni rad od strane bolničkih zdravstvenih ustanova, a ne iznos doznačenih sredstava od strane HZZO-a. Razlika do punog iznosa doznačenih sredstava koje bolnice nisu mogle opravdati izvršenim radom, prikazani su kao avansno plaćanje i predstavljaju potraživanja HZZO-a. Tako za 2021. godinu HZZO potražuje od bolnica ukupan iznos od 2.636.473.257 kuna, od čega se za neizvršene „limite“ odnosi 630.199.891 kunu, za dodatna sredstva 2.006.273.366 kuna te dodatna sredstva OŽB Vukovar i Klinici „Dr. Fran Mihaljević“ iznos od 5.250.000 kuna.

U okviru troškova za aktivnost bolničke zdravstvene zaštite gotovo se cijeli iznos odnosi na „bolničke limite“ (95,53%), odnosno na maksimalne iznose sredstava za provođenje bolničke zdravstvene zaštite i specijalističko-konzilijske zdravstvene zaštite utvrđene ugovorom u visini od 10.151.482.686 kuna. Ostatak sredstava odnosi se na izvršene zdravstvene usluge temeljem ugovora za eksplantacije, transplantacije, intervencijsku kardiologiju, intervencijsku neurologiju i neuroradiologiju, medicinsku oplodnjnu, umjetne pužnice, troškove posebnih materijala, intervencijsku gastroenterologiju te novougovorenu personaliziranu medicinu u ukupnom iznosu od 354.661.414 kuna. Pored spomenutih ugovora, bolničke zdravstvene ustanove ostvaruju prihode i na temelju ugovora vezano za transfuzijsku medicinu, nacionalnih programa prevencije zločudnih bolesti i sličnih programa koji su prikazani u okviru aktivnosti ostale zdravstvene zaštite. Isto tako, podsjećamo da se troškovi za posebno skupe lijekove (prikazani kao posebna aktivnost zbog transparentnosti) također

izvršavaju na temelju posebnog ugovora i izvršeni su u iznosu od 2.499.785.892 kune te predstavljaju prihode bolničkih zdravstvenih ustanova. Potrebno je napomenuti da su za zdravstvene radnike koji skrbe za covid pacijente u bolničkom sustavu (na temelju Odluke o posebnom dodatku na plaće za radnike u sustavu zdravstva koji pružaju skrb pacijentima oboljelim od COVID-19), iskazani troškovi u iznosu od 72.560.329 kuna, a KB Dubrava i Klinika „Dr. Fran Mihaljević“ na temelju odluke Upravnog vijeća HZZO-a o dodjeli dodatnih sredstava, ispostavili su račune za troškove posebnih COVID odjela u iznosu od 48.000.000 kuna.

Kao i ranijih godina, radi lakšeg praćenja načina ostvarivanja prihoda bolničkih zdravstvenih ustanova od HZZO-a, prikazat ćemo okvirni način ugovaranja bolničke zdravstvene zaštite.

Postojeći model plaćanja usluga za provođenje bolničke i specijalističko-konzilijske zdravstvene zaštite temeljem odluke Upravnog vijeća HZZO-a sastoji se od maksimalnog iznosa sredstava utvrđenog za provođenje zdravstvene zaštite osiguranim osobama HZZO-a (tzv. „limit“) i dodatnog prihoda koji se ostvaruje na osnovi pokazatelja rada, a koji se provodi na sljedeći način:

- isplaćuje se mjesечно maksimalni iznos sredstava utvrđenog za provođenje zdravstvene zaštite osiguranim osobama bolničkim ustanovama u 90%-tnom iznosu, a ostatak od 10% po izvršenju zdravstvenih usluga (iznimno u 2020. i 2021. godini zbog proglašenja pandemije COVID-19 bolnicama se isplaćuje 100% ugovorenog maksimalnog iznosa sredstava). Pored toga, na temelju ispostavljenih računa plaćaju se ugovoreni dodatni postupci akutnim bolničkim zdravstvenim ustanovama za provođenje određenih postupaka (MR, CT, Holter EKG, UZV srca, ergometrija, operacija katarakte, UZV dojke, UZV štitnjače, gastoskopija) uz napomenu da je za svaki od navedenih postupaka utvrđen maksimalni mjesечni iznos sredstava za pojedine DTP postupke (limit za postupke).

- dodatni prihod ostvaruje se osnovom pokazatelja rada (učinkovitosti - KPI i kvalitete - QI) u bolničkim zdravstvenim ustanovama koje provode liječenje bolesnika oboljelih od akutnih bolesti u visini od najviše 3% od izvršenja, ali ne više od maksimalnog iznosa sredstava. Dodatni prihod ostvaruje se u slučaju zadovoljavanja kriterija manjeg ili istog udjela računa dijagnostičko terapijske skupine kategorije A (kompleksnosti) u odnosu na utvrđene vrijednosti prema kategoriji bolničke zdravstvene ustanove.

(Nastavak u idućem broju)

- Troškovi za skupe lijekove na temelju posebnih ugovora
- Okvirni način ugovaranja bolničke zdravstvene zaštite

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979

za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

PRILOG GLASILU SINDIKATA U MIROVLJENIKA HRVATSKE

Zagreb, svibanj 2022., godina XV., broj 5

Izdana poštanska marka povodom 100 godina HZMO-a

U povodu 100. obljetnice mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Hrvatska pošta pustila je danas, 22. travnja 2022., u optjecaj novu komercijalnu poštansku marku.

Poštansku marku s motivom stilizirane obitelji, koja simbolizira međugeneracijsku solidarnost, i zgrade Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u Zagrebu, predstavili su ravnatelj Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje **Ivan Serdar** i predsjednik uprave Hrvatske pošte **Ivan Čulo** u prostorijama Hrvatske pošte u Zagrebu. Nakon predstavljanja poštanske marke Ivan Serdar i Ivan Čulo u prigodnoj omotnici prvoga dana poslali su rješenje korisniku o priznanju prava na mirovinu.

Predstavljajući poštansku marku, ravnatelj Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Ivan Serdar naglasio je da u Republici Hrvatskoj ne postoji velik broj institucija javne uprave koje se mogu pohvaliti stogodišnjim postojanjem: "Nositelji mirovinskog osiguranja kroz povijest su mijenjali nazive, ali uvijek s istom svrhom, provoditi osiguranje radnika i voditi brigu o osiguranicima i korisnicima davanja. Ovom prigodnom poštanskom markom obilježavamo stotu obljetnicu mirovinskog sustava u Hrvatskoj, točnije prvog stupa mirovinskog osiguranja koji počiva na međugeneracijskoj solidarnosti, kao neizostavnog dijela socijalne sigurnosti građana, a Zavod će, kao njegov nositelj i ključna

institucija nacionalnog mirovinskog sustava, i ubuduće uspješno odgovarati na izazove nužnih prilagodbi u skladu s promjenama gospodarskih i socijalnih uvjeta", rekao je ravnatelj Ivan Serdar.

Vrijednost prigodne marke označena je slovnom oznakom A što odgovara iznosu poštarine za pismo mase do 50 g u unutarnjem prometu te za dopisnicu/razglednicu u unutarnjem prometu. Naklada komercijalne marke iznosi 100.000 primjeraka te je izdana u arku od 10 maraka i s 10 privjesaka. Hrvatska pošta tiskala je i prigodnu omotnicu prvog dana (FDC). Pregled prigodne poštanske marke dostupan je na mrežnoj stranici Hrvatske pošte, a prvo stoljeće HZMO-a upotpunjeno je i mrežnom stranicom <https://100mrovinsko.hr>, koja prikazuje povijest mirovinskog osiguranja u RH.

Izmjena Odluke o isplati jednokratnog novčanog primanja

Vlada RH je na 117. sjednici održanoj 6. svibnja 2022. donijela *Odluku o izmjenama Odluke o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica porasta cijena energenata*.

Povećan je iznos najvišeg ukupnog mjesecnog mirovinskog primanja do kojeg korisnici hrvatske mirovine ostvaruju pravo na jednokratno novčano primanje **s 4 000 na 4 100 kuna** te su propisani novi, uvećani iznosi ukupnog mirovinskog primanja po razredima, uskladeni s novom aktualnom vrijednosti mirovine od 1. siječnja 2022.

Iznos ukupnog mirovinskog primanja	Iznos jednokratnog novčanog primanja
do 1.600,00 kuna	1.200,00 kuna
od 1.600,01 do 2.100,00 kuna	900,00 kuna
od 2.100,01 do 3.100,00 kuna	600,00 kuna
od 3.100,01 do 4.100,00 kuna	400,00 kuna

KORISNICI MIROVINA - isplata u travnju 2022.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	494 162	2.905,10 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	43 967	3.828,21 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	78 901	2.568,83 kn
Prijevremena starosna mirovina	206 883	2.808,58 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	366	3.097,02 kn
Invalidska mirovina	100 576	2.192,15 kn
Obiteljska mirovina	213 459	2.184,34 kn
UKUPNO - ZOMO	1 138 314	2.701,82 kn
Korisnici koji su u 2022. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
Starosna mirovina	3 468	2.090,63 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	1 464	3.361,06 kn
Prijevremena starosna mirovina	1 130	2.716,68 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	3	3.664,33 kn
Invalidska mirovina	494	2.056,37 kn
Obiteljska mirovina	3 277	2.317,73 kn
UKUPNO	9 836	2.426,06 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	106 492	4.143,23 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	211 395	3.766,63 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	275 549	1.830,70 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 745	7.596,20 kn
Ukupan broj osiguranika	1 582 858	
Ukupan broj korisnika mirovine	1 231 795	
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1:1,29
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za veljaču 2022.		7.452,00 kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2022. godini		2.514,71 kn
Korisnici mirovina - muškarci (46,05%)		567 258
Korisnici mirovina - žene (53,95%)		664 537
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO		32 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO		63 godine

Uređuje i grafički priprema:

Ured za odnose s javnošću HZMO
A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb
e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
faks: 01/4595-168

mirovinsko.hr

INFOTELEFONI:

+385 1 45 95 011

+385 1 45 95 022

(radnim danom od 8 do 16 sati)

reportaža

POSJET STARIJIM UKRAJINSKIM IZBJE

Hrvati, hvala, ali mi se želimo v

Proljeće i buđenje prirode uvijek pozitivno utječe na raspoloženje ljudi. Stabla se zelene i cvjetaju, sunce grijee kožu, osjećaji su doista ugodni i nekako se osjećamo bezbjedno. U nekoj smo svojoj kolotečini, obitelj, posao, planiranje izleta i odlaska na more na ljeto. Baš pravi spokoj i mir u duši.

No, niti 700 kilometara od hrvatskog glavnog grada u Ukrajini bjesni brutalni rat, preko 5,8 milijuna ljudi je već

izbjeglo u druge zemlje, od čega je u Hrvatskoj trenutno smješteno njih oko 16.000. Uglavnom je riječ o mlađim ženama i djeci, te ponekoj starijoj osobi. Sindikat umirovljenika je 28. ožujka uputio u javnost rezoluciju protiv rata u Ukrajini, gdje je zatraženo senzibiliziranje javnosti i za starije Ukrajince koji su uglavnom ostali u Ukrajini i izloženi su ratu, ali i nedostatku hrane i novca.

Odlučili smo posjetiti motel Plitvice, pored zagrebačke obilaznice, u kojem je trenutno smješteno 130 izbjeglica iz te zemlje. Dočekala nas je srdačna volonterka Crvenog križa Natalija Lumeza, također Ukrajinka, koja je upoznala muža Hrvata koji je radio u njezinom gradu te se još 1993. doselila u Hrvatsku. S obzirom da svi pišu o ženama i djeci, nas je zanimalo kako žive stariji Ukrajinci koji su tu, ali i oni koji su ostali u Ukrajini.

Nova kolica za Alexandru

Najstarija osoba smještena u motelu je 95-godišnja Alexandra iz Harkiva, umirovljenica, koja je u Hrvatsku došla zajedno s kćerkom Irinom (63 god.), koja je također u mirovini posljednje tri godine. Alexandra je slabo pokretna i jedva priča, ali se za nju već pročulo, te su joj volonteri dan prije našeg dolaska poklonili nova invalidska kolica, jer joj je, kaže nam njezina kćer, velika želja da po danu ponekad može izaći malo izvan motela u prirodu.

Alexandra je radila kao šefica računovodstva u jednoj tvornici, a Irina je obavljala administrativne poslove u bolnici na onkologiji. Irina je udovica, ali ima kćer koja živi s partnerom već nekoliko godina u Njemačkoj. Kćer je po zanimanju fizičarka, zaposlena je te je dobro situirana. No, Irina kaže kako bi umjesto boravka u motelu htjela nešto raditi, kao i smjestiti majku u prikladan dom za starije osobe.

„Majku ne bih htjela smjestiti u bolnicu, već u neki dom, barem na dnevnoj bazi da je čuvaju, dok ja radim. Radila sam u administraciji i nadam se da će ovdje uspjeti pronaći neki posao“, kaže Irina.

Njoj i mami Alexandri društvo pravi i mačak koji je s njima prevelio dalek put iz Ukrajine, a posjećuju ih i razni volonteri i časne sestre koje pomažu u brizi.

Nadia htjela ostati

Volonterka Natalija nas je upoznala i sa 79-godišnjom udovicicom Nadiom, koja je tu došla s kćeri i unukom iz predgrađa Harkiva, dok su joj druga kćer, zet i unuka ostali u Kijevu, i kaže srećom sada je tiše, jer su ratne aktivnosti smanjene. U Hrvatsku je stigla početkom travnja, te je izrazila veliko zadovoljstvo prihvatom Hrvata.

Umirovljena je, koja se ipak bavila i dodatnim poslovima u domaćinstvu kako bi si priuštila lakši život. Mirovina joj iznosi 4.000 grivnji, što je oko 940 kuna, a umirovila se kad je imala 55 godina. Radila je kao zamjenica direktora u jednom poljoprivrednom poduzeću. Upitali smo je i zna li zašto je tako malo starijih osoba izbjeglo iz njezine zemlje.

„Stari uglavnom ne žele ići, ne žele napustiti svoje kuće. Nisam htjela ni ja, no moja unuka je doslovno pala na koljena i molila me da pođem s njima pa sam ipak otišla“, kaže Nadia i dodaje da ima i onih koji bi htjeli pobjeći, ali su u okruženju, ili su bolesni pa ne mogu na dalek put.

„Preko puta moje kuće nalazi se škola gdje je smještena ruska okupatorska vojska, tehnika, nekoliko stotina metara dalje je raketni sustav Grad koji puca po Harkivu. Svi smo u školi uz ukrajinski učili i ruski jezik, no sada nitko ne želi pričati ruski“, s odlučnim izrazem lica nam govori Nadia.

Upitali smo je i želi li se vratiti u Ukrajinu.

„Ja hoću doma, ja hoću doma“, jasno i prkosno nam je odgovorila Nadia, a na to nam je volonterka Natalija rekla kako to čuje svaki dan jako često.

Tijekom razgovora za stol je došla i Nadijina kćer Svetlana, koja je liječnica specijalistica ginekologije u jednom gradiću pored Harkiva te sada razmišlja o eventualnom angažmanu u nekoj od hrvatskih bolnica, no pošto je tek mjesec dana u Zagrebu, još se privikava na izbjeglički život.

Vratiti kući!

Džemal dvaput izbjeglica

Nažalost, izbjeglički život prije rata u Ukrajini nije bio nepoznat za Džemala Nanavu, 71-godišnjeg Gružijca, koji je 1992. godine s obitelji pobjegao iz Gružije u Ukrajinu u Harkiv, bježeći također od Rusa. Trideset godina kasnije ga je zadesila ista sudbina.

„I dok sam u Gružiji znao za opasnost izbjivanja rata, ni sam nikad mislio da će Rusi napasti Ukrajinu. Ali eto, i to se dogodilo“, govori nam s nevjericom.

Iz Ukrajine je pobjegao zajedno s još devet članova obitelji, svi su došli jednim kombijem kojeg je vozio njegov sin. Izbjegao je sa ženom, dva sina i dvije snahe, snahinom majkom te troje unuka. Preko jedne Ukrajinke koja je živjela

u Hrvatskoj saznali su da naša zemlja prima izbjeglice i tako su se odlučili doći kod nas.

Kaže da mu je ovaj bijeg ipak bio malo lakši nego iz Gružije gdje je bježao sa ženom i djecom s dvije torbe i bez putovnice šumskim putem.

Po zanimanju je automehaničar, kao i njegovi sinovi, koji su već u Zagrebu našli posao. Naime, zaposlenici motela su ih preporučili i već su zaposleni.

„Moji sinovi već razmišljaju da ostanu u Hrvatskoj, a ja i supruga se želimo vratiti kući, naravno ako ne bude srušena. No, ako sinovi pronađu stalni posao, onda ćemo ipak i mi ostati ovdje, jer se ne želimo razdvajati od njih i unuka.“

Volonterka velikog srca

Za kraj smo htjeli malo više čuti i o životu volonterke Natalije, 53-godišnjakinje koja je još od 2014. godine nezaposlena, a kojoj je bliska rodbina ostala pod ratnom opasnosti u Ukrajini.

„U Kijevu su mi mama, tata, sestra i njezin muž, brat mi je u Dnjipru i ne može izaći iz kuće koliko ih granatiraju, a

18-godišnji nećak policajac sad je na ratištu“, s uzdahom nam kaže Natalija.

U Ukrajini se obrazovala za programera inženjera sistema-tehnike, no dolaskom u Hrvatsku radila je u umjetničkim ateljeima i galerijama. Nažalost, iako je u Ukrajini ostvarila 13 godina staža, zbog nepostojanja međudržavnog sporazuma Hrvatske s tom zemljom zasad joj se taj staž neće pridodati onom od 16 godina staža ostvarenog u Hrvatskoj, pa je svjesna da ju čeka niska mirovinu.

S obzirom da se brojni Ukrajinci zapošljavaju u Hrvatskoj, svakako bi velika pomoći i dobra gesta bila da HZMO što prije potpiše međudržavni sporazum, jer ruku na srce, Hrvatska svoj problem nedostatka radne snage rješava i zapošljavanjem izbjeglih Ukrajinaca.

Nema mjesta u vrtićima

Upitali smo Nataliju i o dobnoj strukturi izbjeglih Ukrajinaca, pa nam je rekla da 90 posto čine žene i djeca, muškarci su obično invalidi ili imaju veće obitelji, a tek svaka deseta osoba je starija od 65 godina. Često u motel dolaze službenici burze rada, socijalni radnici, ali i volonteri koji npr. dolaze besplatno ošišati djecu i odrasle. Dok smo vodili razgovor upravo je trajala i predstava za djecu koju su organizirali volonteri, a nedavno su na dar dobili i 13 glazbala te naizmjence dolaze profesori koji podučavaju djecu sviranju.

„Ovdje je smješteno 60-ak djece, više od pola ih je vrtičke dobi i nažalost nema slobodnih kapaciteta za njihov smještaj u vrtiće. Osnovnoškolci su počeli pohađati nastavu u Lučkom, dok srednjoškolci uglavnom završavaju školu online“.

Ono što je većini Ukrajinaca koji su smješteni u ovom motelu zajedničko je to da se žele vratiti kućama, kaže nam Natalija, jer su im tamo ostali muževi, bilo na ratištu ili civilnoj zaštiti ili rade. Čim bude prilika, vratit će se kući, i svi se nadaju što skorijem završetku rata. No, ističe i da će sigurno biti onih koji se neće moći vratiti s obzirom da su Mariupolj i Harkiv jako razrušeni pa će se dio tih muškaraca pridružiti svojim obiteljima u Hrvatskoj.

Sindikat umirovljenika Hrvatske, iz zemlje koja je 90-ih prošla sličnu sudbinu, želi im da se što prije vrate svojim kućama, a onima koji odluče ostati i doći u našu zemlju poručujemo da ih čekamo raširenih ruku.

Igor Knežević

aktivnosti PULA

Suze uz poeziju

Taj travanjki petak nije baš najbolje započeo. Jutro je bilo vrlo kišovito i vjetrovito, nije pomagao ni kišobran niti kabanica. Ipak u prostoru Udruge SUH Pula skupilo se društvo od oko 20 osoba – naših članova umirovljenika. Sušili su svoju odjeću kod upaljenih peći. A onda je započelo čarobno Jutro poezije i pjesme. Zaboravili su na kišu i još vlažnu odjeću, nemilosrdni vjetar... i slušali čarobne riječi.

Pjesnikinja Ljubica Bestulić-Stanković priredila je prekrasno događanje. Predstavio ju je predsjednik Udruge Lučo Pavletić. Riječ je o umirovljenici s dugogodišnjim radom u medicinskoj struci, ali kroz cijeli život obdarena dušom i srcem za poeziju. Rođena na istarskoj zemlji, na istarskom selu, kasnije doselila u Pulu, ali se uvijek vraćala korijenima, gdje je uvijek iznova osjećala i proživljavala voljeno domaće okruženje. Na taj način, punila je srce i dušu i izražavala svoje osjećaje kroz poeziju i pjesme. Dio njezinih pjesama uglazbio je njezin sin Igor Stanković, a iste je otpjevala Nevia Rigutto na festivalu Čansonfest, a neke su uglazbili drugi glazbenici, bivale su izvođene i na MIK-u Melodije Istre i Kvarnera, Brodfestu u Slavonskom Brodu i drugdje.

Prvu pjesmu pročitao je predsjednik Udruge Lučo Pavletić, rekao da nije mogao odoljeti izazovu, a dalje su se izmjenjivale u čitanju sama autorica Ljubica, ali i gošća, donedavna ravnateljica pulsko Knjižnice i čitaonice Pula Nela Načinović. Slušali smo neke uglazbene pjesme, te je tako obogaćena i uljepšana atmosfera i cjelokupni ugodaj. Nizale su se recitacije, a povremeno je odzvanjala uglazbljena i otpjevana pjesma poznatih izvođača. Za glazbu se pobrinula mlada maturantica Gimnazije Pula i na taj način popravila prosjek godina! Jutro u poeziji i pjesmi bilo je čarobno. Prisjetili smo se naših najdražih, od naših baka i djedova, majki očeva, rodne grude, ljubavi, kapnula je i koja suza...

Svi su bili oduševljeni, pa je dogovoren još jedan novi susret u narednom razdoblju. Iz Udruge smo izašli sretni i duhovno obogaćeni. Čak je i kiša prestala padati. Nezaboravan dan!

Bruna Jovanović

SLAVONSKI BROD Prvomajsko druženje

Čak 70 SUH-ovih penzića iz Slavonskog Broda družilo se za 1. maj na izletištu Poloj. Riječ je o tradicionalnom druženju na kojem su članovi uživali u dobrom društvu, ali su i dobro pojeli i zapjevali. Druženje se održalo u prostorima Nezavisnog sindikata djelatnika MUP-a s kojim naši umirovljenici uvijek lijepo surađuju. U planu je i drugo ovakvo druženje koje će se održati najesen, kada će članovi rekapitulirati sve što su planirali i ostvarili tijekom godine.

Nije ovo bilo jedino druženje ove godine, jer se već išlo na izlet u Bizovac, Daruvar te Naftalan kod Ivanić Grada. Za svaki izlet vladao je veliki interes, pa je autobus uvijek bio pun do zadnjeg mjesta. Da su članovi željni aktivnosti govorili i podatak da je svih 58 mjesta u autobusu popunjeno za ljetovanje na Korčuli, ali i za drugu turu ljetovanja već je popunjeno dvije trećine kapaciteta. No, prije ljetovanja u planu je izlet u Kneževe vinograde u Baranji, Bizovačke toplice i Naftalan.

Branka Šimek

ĐAKOVSKA Uživanje uz jezero

Četrdesetak članova đakovačke podružnice SUH-a sudjelovalo je na druženju na tradicionalnom mjestu za feštanje, u Campu Borovik koje se nalazi tik do prekrasnog jezera. Kao i uvijek, druženje je proteklo uz živu glazbu, veselje i ples. Plesalo se slavonsko kolo, pjevale pjesme i uživalo u prekrasnom krajoliku i društvu.

Na Facebook stranici podružnice članovi su upisali brojne pozitivne komentare nakon druženja, i jedva čekaju novo. A ono će uslijediti uskoro, već se priprema druženje u Ribičkom domu na jezeru Jošavi.

Željko Kovač

NOVA GRADIŠKA Uskrsne čestitke za prijatelje

Nakon poduze stanke uzrokove pandemijom koronavirusa, članovi SUH-a iz Nove Gradiške okupili su se pred Uskrs u prostorijama podružnice kako bi se konačno malo podružili. Članovi su pod vodstvom zamjenice predsjednice podružnice Nevenke Milinčević druženje iskoristili i kako bi izradili uskrsne čestitke za svoje prijatelje kojima su ih na kraju i poslali poštom na kućne adrese, a uskrsnim znakovljem ukrašene su i prostorije podružnice.

Krajem travnja nekoliko članica sudjelovalo je u Slavonskom Brodu u zgradi županije na obilježavanju Dana Ivane Brlić Mažuranić te su položile i cvjetni aranžman na bistu poznate hrvatske pjesnikinje koja se nalazi na korzu. U planu je skoro odlazak na izlet u Daruvarske toplice te piknik na Strmcu.

Vesna Valenta

SPLIT aktivnosti Izleti i toplice

sni Ponedjeljak sudjelovali u svečanosti „Festivala žudija“, u kojem mladići obučeni u rimske vojnike glume čuvare Kristovog groba.

Na glavnom vodičkom trgu okupilo se „puno svita“, a nije nedostajalo dobre zabave, plesa i smijeha. Čak 40 članova uputilo se 19. travnja u Banja Vrućicu u BiH gdje su deset dana guštali i opuštali se u bazenima s ljekovitim vodama, obavljali razne medicinske pregledi i terapije. Također su obišle i okolne gradiće, Tešanj i Teslić gdje su uživali u prekrasnim krajolicima i posjetu starim utvrdama. Oni članovi koji su ostali u Splitu 27. travnja zabavljali su se na tradicionalnom plesnjaku u restoranu Bolero. Sve u svemu, bio je to lijepi mjesec za sve članove, a svakako treba spomenuti i da se u suradnji s Crvenim križem nastavilo s prikupljanjem pomoći za ukrajinske izbjeglice.

Asja Tomin

TROGIR Plesom do zdravlja

U subotu 23. travnja 2022. godine u vatrogasnem domu Trogir je bilo vrlo živo. Inicijativom Aktiva žena i Predsjedništva SUH-a podružnice Trogir organizirano je druženje kroz ples. Nakon početnog zagrijavanja ekipa se rasplesala prateći ritam grupe Maestral. Predsjednik podružnice Ivan Bakica u svom obraćanju prisutnima naglasio je da je ples izuzetno učinkovit lijek koji je koristan za zdravlje svih nas.

Ovo je početak plesnog druženja koje će se nastaviti u narednim mjesecima kad

nas očekuju daljnja iznenađenja. Svi prisutni su degustirali domaće kolače koje su vrijedne ruke članica pripremile za ovu prigodu. Tako su trogirske umirovljenice poboljšali kvalitetu života plesom, koji je izvrstan oblik tjelesne aktivnosti za starije osobe, umjesto da su gubili vrijeme pred televizorom.

Osim pozitivnih utjecaja na fizičko zdravlje, zajedničko druženje na plesu smanjuje osjećaj usamljenosti i korisno je za uspostavljanje socijalnih kontakata.

Tonći Barada

DUBROVNIK Povratak u Topusko

Nakon dvije godine pauze, članovi podružnice SUH-a Dubrovnik boravili su u Top termama Topusko. Bio je to boravak za pamćenje. Na put su krenuli 18. travnja, a u termama su boravili do 30. travnja. Terme nude pet bazena na zatvorenom i otvorenom, te kao što i sam naziv kaže bazeni su napunjani termalnom vodom, koja je nadaleko poznata po svojim ljekovitim svojstvima te pomaže u rehabilitaciji i liječenju kardiovaskularnih i reumatskih bolesti.

Osim uživanja i opuštanja u bazenima, članovi su uživali i u prekrasnim šetnjama i svježem šumskom zraku. Naime, u okolini terma smješteni su brojni uređeni parkovi i šume. Za vrijeme boravka u Topuskom organizirani su i izleti u Zagreb i Muljavu. Muljava se nalazi na obroncima Petrove Gore i okružena je stoljetnom bukovom šumom gdje su umirovljenici uživali u ljepoti prirode i degustaciji jela. Uz sva ta lijepa događanja vrijeme je doista vrlo brzo prošlo.

Članovi su se vratili u Dubrovnik raspoloženi, odmorni i jako zadovoljni, pa ne čudi želja da se opet vrate u ove terme.

Zorana Koroman

VRBOVEC Konačno druženje i izleti

Popoštanjem pandemije članovi SUH-a iz Vrbovca konačno su malo došli do daha te su 25. ožujka organizirali druženje u restoranu Galerija u tom gradu. Osim fine večere organizirana je i živa glazba te je 60 članova uživalo u dobrom društvu, hrani i plesu. Velik interes vladao je i za odlazak na jednodnevni izlet u Krašić i okolicu pa se na put otpustio pun autobus sa 54 člana.

U Krašiću su posjetili Župni dvor gdje je bl. Alojzije Stepinac proveo svoje posljednje dane, a članovi su prisustvovali i misi u kapelici sv. Ivana Krstitelja. Također, na povratku su otišli u razgledavanje Etno kutka u Svetoj Jani ili točnije u Svetojanskim Goricama. Izlet je bio jako ugodan i svi su se puni pozitivnih dojmova vratili kući te svi jedva čekaju neku novu aktivnost.

Zlatko Hržić

aktivnosti TREŠNJEVKA SJEVER

Radovi na izložbi

Suradnja s udrugama na području Trešnjevke sjever se nastavlja pa sredinom travnja ove godine, u prostorijama Udruge Svitanje, članice podružnice SUH-a Trešnjevka sjever pomogle su u oslikavanju teglica za cvijeće koje su zajedno s ostalim radovima članova Udruge Svitanje bile izložene u lici, u sklopu projekta Ilica Q'ART, 1. svibnja 2022. godine.

Udruga Svitanje zalaže se za zaštitu mentalnog zdravlja kroz poticanje različitih programa za rehabilitaciju osoba s mentalnim poteškoćama. Cilj im je poticanje razvoja programa u zajednici koji potiču socijalno uključivanje i zaštitu ljudskih prava. Sudjelovanjem na višedimenzijsnom i multidisciplinarnom festivalu u lici 1. svibnja, predstavili su više svojih radova.

Oslikavanjem teglica, članice podružnice SUH-a Trešnjevka sjever, pokazale su da nisu samo talentirane kreativke i uspješne polaznice likovne radionice u kojoj su naučile nekoliko likovnih vještina, već da su i osobe koje će rado pomoći drugima.

Drenka Gaković

SAMOBOR Darivanje članova za Uskrs

Tijekom mjeseca travnja Udruga SUH-a Samobor svoje aktivnosti je usmjerila prema humanitarnom i slavljeničkom raspoloženju. U tjednu pred Uskrs predsjednica Udruge Vlatka Novosel, te članovi Zoran Marić i Boris Stjepanov, obišli su 50 svojih članova kojima su podijelili prigodne uskrsne pakete, a među njima su posjetili i najstariju članicu udruge, 96-godišnju Zoru Školjak, kao i najstariju članicu Odbora iz prvog saziva Josipu Zajec.

Ranije su u ožujku članice u suradnji s udrugom Samoborsko srce i Marije volonterke na Glavnem kolodvoru u Zagrebu organizirale podjelu kolača beskućnicima, a koje su pripremile vrijedne članice sve tri udruge. Posebno je veselo bilo u prostorijama udruge na proslavi 80. rođendana člana Franje Razuma, gdje se članovi uživali u druženju uz glazbu i kolače.

V. Novosel

DUGO SELO Veseli Praznik rada

Tradicionalnu proslavu Međunarodnog praznika rada 1. svibnja u Dugom selu organizirali su zajedničkim snagama Grad Dugo Selo i Udruga SUH-a Dugo Selo. Proslava je održana na platou ispred Pučkog otvorenog učilišta, gdje se okupilo nekoliko stotina ljudi. Gradonačelnik Nenad Panian pozdravio je prisutne, a isto je učinio i predsjednik udruge SUH-a Milivoj Marić, koji je okupljenima kazao kako je grah odličan te da svi uživaju u dobroj hrani i glazbi. U ime Središnjeg ureda SUH-a slavljenike je pozdravio Zlatko Hržić, županijski povjerenik.

Vrijedne članice SUH-a bile su zadužene za podjelu graha, a podijeljeno je čak 1.200 porcija. Zadovoljstvo i nasmijana lica sugrađana bili su najveća nagrada za trud SUH-ovaca, pogotovo što je podjela graha organizirana nakon dvije godine stanke zbog pandemije koronavirusa. Dan prije pravomajske proslave članovi udruge sudjelovali su i na sajmu cvijeća, gdje su na štandu pripremali i slastice od jagoda, a još ranije, 12. travnja otišli su na jednodnevni izlet u Krapinske toplice, gdje su uživali u vodenim radostima te se lijepo opustili.

Milivoj Marić

RUGVICA Grah za sve

Podružnica SUH-a Rugvica, uz sve-srdnu pomoć općine, organizirala je podjelu graha za 1. maj. Na samom početku proslave sve prisutne pozdravili su predsjednik podružnice Stjepan Sekulić,

načelnik Općine Rugvica Mato Čičak te zamjenica predsjednice SUH-a Biserka Budigam. Mještanima su grah dijelili članovi SUH-a, ali su im pomagali i načelnik Čičak, zajedno s predsjednikom Općinskog vijeća Nenadom Jakšićem.

U organizaciji cijelokupne proslave sudjelovalo je čak 35 članova SUH-ove podružnice, a Sekulić je istaknuo kako mu je

drago što je nakon 2019. godine ponovno organiziran ovaj događaj, koji je bio prekinut zbog pandemije. Načelnik općine Mato Čičak pohvalio je rad SUH-a, kazavši da se članovi odazivaju na sve općinske akcije, te zahvalio svim umirovljenicima i poručio da će i dalje imati podršku općine. Da atmosfera bude još bolja, pobrinule su se i članice kulturno-umjetničkog društva Posavka iz obližnjeg Oborova, koje su svojim nastupom pobrale veliki pljesak okupljenih.

Stjepan Sekulić

Kako najlakše podnijeti sezone alergija?

Alergija je zagonetni problem našeg vremena i slobodno se može ustvrditi da su alergijske bolesti u stalnom porastu. Alergija je stanje preosjetljivosti na najrazličitije tvari iz naše okoline, kao što su prašina, životinjske dlake, perje, vuna, neki prehrambeni artikli (jagode, jaja, ribe), cvjetna pelud, trave, razne biljke (ambrozija), mnogobrojne tvari s kojima se dolazi u dodir u raznim zanimanjima (cement, kozmetička sredstva, deterdženti, lijekovi itd.). Tvari koje su u stanju pokrenuti alergijsku reakciju u organizmu zovu se alergeni.

Tako je jedna žena dobivala kožnu alergiju (urtikariju) kad god bi se poljubila sa suprugom koji je upotrebljavao posebnu vrstu voska za svoje brkove! Alergijska reakcija jednom se može manifestirati kao urtikarija ili ekzem, drugi put kao napad bronhijalne astme, treći put kao peludna hunjavica, kad bolesnici kišu, imaju crvene oči koje suze i svrbe, a nos im curi i začepljeno. Onaj tko nije to iskusio ne zna koliko teškoča mogu zadavati ti simptomi za vrijeme rada danju ili spavanja noću.

U kasno ljeto i početkom jeseni velik broj različitih korova otpušta pelud. Razumljivo, i proljeće je vrijeme alergija. Šafrani i drugo proljetno cvijeće je izraslo, a isto tako i razne biljke pune peludi, tu su i pljesni, insekti i mnogi drugi razni faktori koji mogu izazvati alergiju.

Desenzibilizacija kao mјera

Osobe koje pate od težih oblika alergije trebaju se obratiti svome liječniku. On će biti u mogućnosti pomoći većini takvih pacijenata. Jedan od djelotvornih načina liječenja je tzv. desenzibilizacija koja se sastoji od serije injekcija, što s vremenom može pomoći da organizam razvije zaštitu protiv alergena i da se smanji težina simptoma. U liječenju alergičnih stanja na raspolaganju stoje i lijekovi. Najviše se primjenjuju antihistamini, ali i drugi lijekovi (steroidi, alergenska imunoterapija itd.).

Svakako, liječenje je olakšano ako je otkriven uzročni alergen. Ako se alergen može izbjegići, problem je riješen. Postoje brojni testovi koji pomažu u pronašanju uzročnog alergena. Alergološko testiranje se obično provodi na koži. Reakcija na koži (crvenilo, otok, svrbež) ukazuje na koje je alergene čovjek osjetljiv. Kad promjena mjesta boravka ili posla izljeći alergiju. Umjerene fizičke vježbe i sport (npr. plivanje za astmatičare) može biti iznimno korisno, ali oni ne smiju imati natjecateljski karakter.

Kako bi lakše prebrodili „alergijska razdoblja godine“, pridržavajte se sljedećih korisnih savjeta: Regulirajte temperaturu

u stanu tako da vam bude ugodno toplo, a ne hladno. Ukoliko stanujete u kući, smanjite količinu peludi košnjom trave u svom dvorištu, vrtu itd. Većina trave ne može cvjetati ako ju redovito kosite. Kad kosite travu, stavite masku na usta i nos, kako biste spriječili udisanje peludi. Kad čupate korov imajte rukavice na rukama. Poslove u vrtu obavljajte navečer kad ima najmanje peludi ili nakon kiše.

Kod velikih čišćenja stanova, ostavite prozore i vrata širom otvorenima kako bi glavnina prašine izašla van. Tamo gdje možete, radite brišite mokrom krpom, nego da se služite usisavačem. Izbjegavajte u stanu debele tepihe i teške zavjese. Najefikasnija prva pomoć nakon izlaganja prevelikim količinama peludi je u vašoj kući. To je tuš. Lijekovi neće mnogo pomoći ako su vaša kosa i odjeća još uvijek pokriveni s peludi. Tuširanje koje će isprati pelud često će smanjiti reakciju organizma.

Klima uređaj kao pomoć

Čak i oni koji boluju od astme mogu obrađivati vrt. Upotrijebivši svoj inhalator prije nego izdišu van, mogu ne samo spriječiti neposrednu reakciju, nego mogu imati i dugotrajnije koristi. Neke alergične osobe, koje nemaju astmu, mogu primijeniti istu taktiku. Uzeti neki lijek protiv alergije – antihistaminik, prije izlaska iz kuće može spriječiti alergijski napad. Topao, vlažan zrak potiče populacijsku eksploziju među grinjama u prašini, najvećim uzrokom alergijskih problema u stanovima. Takve grinje žive duboko unutar namještaja i tepiha. Čišćenje kuće ne može ih odstraniti, ali suhi zrak može.

Aircondition u stanu ili kući pomaže da pelud ne ulazi u stambeni prostor. Razumljivo, njegov mehanizam morate postaviti u odgovarajući položaj. Osim toga, on odstranjuje vlažnost iz zraka, što obično čini da se ljudi s alergijom osjećaju bolje. Svakako ne bi trebali dopustiti ulaz kućnim ljubimcima u spačavu sobu i na krevet. Izbjegavajte nadražljive tvari koje mogu pogoršati alergične simptome: cigaretni dim, razni sprejevi, mirisi itd. Premda se alergije ne mogu u potpunosti izlječiti, simptomi se mogu poprilično dobro držati pod kontrolom. Treba samo odabrati najbolju kombinaciju terapeutskih mјera.

Liječnici se ipak nadaju da će u skoroj budućnosti imati još bolja oružja u svojoj borbi protiv alergija. Oni se također nadaju da će znanstveno saznati više o tome kako ljudi postanu alergični na nešto i da će strategije za prevenciju alergija biti od još veće pomoći.

dr. Ivo Belan

GPS ULOŽAK Pomoć da se ne izgubite

Često u medijima čujemo vijesti kako se traga za nestalom osobom oboljelom od demencije. Jedna tvrtka u SAD-u dosjetila se kako bi se takvi scenariji mogli u budućnosti izbjegći te je lansirala inovativni proizvod – GPS uložak za cipele. Kao što samo ime kaže, sitni GPS uređaj postavljen je i skriven u ergonomski uložak, koji je vodonepropusn.

Uložak se poveže s mobitelom ili drugim kompatibilnim uređajem kojeg koristi osoba koja se skrbi za dementnu osobu, te se tako u svakom trenutku zna gdje se osoba nalazi. Proizvođači kao najveću prednost svog uređaja ističu kako „voljene osobe nikad neće zaboraviti ponijeti uređaj sa sobom“. Ono što je svakako odvraćajuće od kupnje ovog uređaja je cijena od 359 dolara, odnosno čak 2.600 kuna.

Kako umrijeti sretan

"Djeca koja se brinu o nemoćnim i bolesnim roditeljima nemaju pravo na slobodne dane, nemaju pravo na bolovanje ni na jedan dan..."

Dok smo nedavno, nakon dvije godine pauze zbog korone, proslavili radnički praznik rada na otvorenim prostorima, bivši radnici, danas umirovljenici, mogli su se sa sjetom sjećati nekih davnih druženja i proslava. Mnogi od njih danas jedva preživljavaju s malim mirovinama, pa su tradiciju dijeljenja graha, a u zagrebačkom Maksimiru i zagorskim štrukli, itekako dočekali s radošću. Ipak, to je samo jednodnevna utjeha, jer čitam kako je čak 75 posto mirovina ispod hrvatske linije siromaštva, dakle, nižih od 3.200 kuna.

Najteže je starijima i bolesnima, ovisnima o tuđoj pomoći. Većina njih žive u stanu sami ili sa supružnikom/com. Iako bi mnogi i sami rado otišli u neki „društveni“ dom, naprsto nemaju dovoljno novca za plaćanje cijene smještaja. Stoga često o njima skrbe i njihova djece, bilo da su još u radnom odnosu ili su i sami starije dobi i u mirovini. Živimo u skladu s apsurdnim zakonskim odredbama! Tako, primjerice, dok Obiteljski zakon djecu obvezuje na skrb o roditeljima, ni u čemu im stvarno ne pomaže. Djeca koja se brinu o nemoćnim i bolesnim roditeljima nemaju pravo na slobodne dane,

predviđaju mogućnost ostvarivanja statusa njegovatelja za starije i nemoćne osobe, iako je Sindikat umirovljenika Hrvatske još 2017. uspio progurati u Strategiju socijalne skrbi za starije osobe uvođenje instituta njegovatelja. Iako je to ušlo u sve Vladine dokumente i obveze, čak ni sada pri izradi novog Zakona o socijalnoj skrbi 2022. godine nisu proveli tu svoju obvezu. Nemamo niti razvijen sustav sveobuhvatne i brze paljativne skrbi. A o hospicijima da i ne pričamo.

Ivana, odnedavno u mirovini, našla se prije dvije godine u bezizlaznoj situaciji. Majci od 86 godina, koja je živjela sama u svom stanu, dijagnosticirana je ubrzana demencija. Dok je bila pokretna, imala je pomoći druge osobe, najprije nekoliko sati dnevno, a kasnije njegovateljicu 24 sata neprekidno. Nakon jednog težeg agresivnog ispada majka je završila u bolnici iz koje je izašla potpuno nepokretna. I od tada za Ivanu dolaze teški dani.

Njegovateljica, koju je angažirala preko jedne agencije, odlazi, a Ivana je prinudena s majkom biti danju i noću. U toku dana dolazila je pomoći medicinska sestra, a navečer joj je prijateljica pomagala majku smjestiti u krevet. Ivana i njezin muž proveli su mnoge sate u razgovoru tražeći izlaz, ali stalno su se vrtjeli u začaranom krugu, jer od mirovina nisu mogli osigurati smještaj u nekoj ustanovi. Ivana, koja se brinula o majci do njezine smrti krajem prošle godine, kaže da je bilo dana kada je bila očajna, kada je nezaustavljivo plakala, kada nije imala vremena za sebe i za svoga muža koji je također brinuo o starijim članovima svoje obitelji nekoliko puta u tjednu.

Neformalna, obično obiteljska pomoći, može biti obavljanje osnovnih svakodnevnih aktivnosti (kuhanje, hranjenje, odijevanje, pomoći kod ustajanja iz kreverte, pomoći kod osobne higijene itd.), što i nije mali posao. Kod nas najčešće supruge pomažu supuzima, dok je rjeđe obrnuto. Također, češće o roditelju skrbe kćerke, a manje sinovi, potom drugi članovi obitelji, a tek na kraju prijatelji i susjedi.

Stanka je bila stožer obitelji u dalmatinskom gradu, neprekidno

je, uz posao, čuvala djecu, dodatno zarađivala, skrbila o suprugu kad je dobio moždani udar. I onda je i ona došla na red. Samo je pala i onemoćala. Iako je brzo progovorila, suprug je ocijenio kako on nije u stanju o njoj brinuti i smjestio ju od ušteđevine u privatni dom za 5.000 kuna mjesечно, a penzija joj je samo 2.100 kuna. A dvoje djece, svako u svojem gradu i sa svojom familijom, uredno je nazivaju na telefon. I onda su udruženo zaključili kako oni nemaju taj novac za oporavak u domu, pa su je vratili u stan. Srećom kuća ima lift. Stanka kaže da joj je u domu bilo dobro, i kod kuće je dobro. Polako hoda uz pomagala, obilazi je patronažna sestra. To je tipična hrvatska priča.

Ili ovaj drugi slučaj: supružnici, Josip i Tonka, nakon odlaska u mirovinu odselili su se u vikendicu na periferiji Zagreba. Oni su s dvije mirovine, kao i djeca s dobrim plaćama, mogli finansijski osigurati pristojnu njegu u kući za Josipa kada je obolio od karcinoma. Do kraja života, sredinom prošle godine, imao je plaćene njegovatelje i medicinsku pomoći i bio okružen članovima obitelji. Kažu da je umro sretan i u miru.

Nove generacije starijih ljudi sve su dugovječnije, zdravije, obrazovanije, ali zato i zahtjevnije što se tiče kvalitete življjenja. Oni se suočavaju s novim izazovima, tjelesnim i psihološkim, s kojima se njihovi roditelji nisu morali suočavati. Neki ne žele, a neki si ne mogu priuštiti boravak u institucijama poput domova za starije i nemoćne. Svakodnevno možemo čuti razne primjere kada djeca moraju, sami ili uz pomoći plaćenih njegovatelja, pomagati svojim roditeljima. Bilo da se radi o njezi pokretnih ili nepokretnih starijih osoba. Prepušteni su snalaziti se sami i prema svojim financijskim mogućnostima. Nažalost u protekle dvije godine, u vrijeme pandemije korone, često smo bili svjedoci obezvjeđivanja života starijih ljudi. Pa se tako, primjerice, moglo čuti za nekoga tko je umro s 80 ili 90 godina da sigurno nije umro od korone, jer bi ionako umro u tim godinama. Riječi, riječi. A gdje je društvena skrb, organizirana pomoći? Malo sutra.

Drenka Gaković

nemaju pravo na bolovanje ni na jedan dan. Postavlja se pitanje kako skrbiti o roditeljima kojima je potrebna njega neprekidno kroz 24 sata? Kako biti uz roditelja kojega iz bolnice vrate kući nakon moždanog udara i mora započeti život od početka? Tko će hrani i davati vodu vašoj majci koja je slomila kuk?

Znamo da hrvatski zakoni ne

Kako kćerkama pravedno ostaviti imovinu

Pitanje: Udovac sam i imam dvije kćerke koje ne žive sa mnom. Želio bih da moje nekretnine dam kćerkama, ali kako bi se izbjeglo njihove buduće svađe i razmirice to mora biti pošteno, i one moraju pristati na takvu podjelu. Jednoj bih dao kuću, drugoj vikendicu. Što bi bilo najjednostavnije za učiniti? (B.Z., Zagreb)

Odgovor: Poštovani, s obzirom da vam je važno da se Vaše kćerke slože s podjelom imovine kako ju Vi predložite, dobro rješenje Vaše pravne situacije bi bilo sklapanje ugovora o ustupu i raspodjeli nekretnina. To je ugovor nasljednog prava kojim Vi kao vlasnik svoju imovinu dijelite i ustupate svojim kćerkama još za života. Tim ugovorom Vaše kćerke bi postale vlasnice imovine, a Vi bi trebali zadržati za sebe prava koja želite, primjerice pravo doživotnog uživanja i slično. Ugovor mora biti sastavljen u pisanim obliku i ovjeren od suca nadležnog suda ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku te mora imati suglasnost obje kćerke, jer zakon traži da takvi ugovori sadrže suglasnost svih potomaka koji su po zakonu pozvani naslijediti. Suglasnost može biti dana i naknadno.

Nekretnine koje su predmet tog ugovora ne bi ulazile u ostavinsku masu, pa ukoliko nema druge imovine u ostavini, ostavinske rasprave ne bi ni bilo.

Zašto čekamo ostavinsku raspravu

Pitanje: Otac mi je umro u domu umirovljenika dok je vladala korona i mi ga nismo mogli posjećivati. Dom je prijavio njegovu smrt i dobili smo smrtni list. Očekivali smo i službeno pokretanje ostavinskog postupka, jer je otac imao nekretnine i novac na štednji. Do danas nije pokrenuta ostavina, a sud je rekao da nije primio podatke da bi mogao pokrenuti ostavini i poslati ju javnom bilježniku. Ne razumijem što treba još kad je smrt oca uredno prijavljena i evidentirana u matici umrlih. (D.S., Zagreb)

Odgovor: Provodenje ostavinskih postupaka u nadležnosti je općinskih sudova, a nadležni sud će pokrenuti postupak kada primi smrtnicu, izvadak iz matice umrlih ili drugu odgovarajuću ispravu. Za raspravljanje ostavine nadležan je općinski sud, odnosno javni bilježnik kao povjerenik suda. Prepostavljam da nadležni općinski sud nije zaprimio ispravu na temelju koje može pokrenuti ostavinski postupak. Da bi sud mogao pokrenuti i voditi ostavinski postupak po službenoj dužnosti potrebni su mu podaci o ostavitelju, nasljednicima i nekretninama u vlasništvu ostavitelja, jer samo u slučaju nekretnina u ostavinskoj masi, postupak se vodi po službenoj dužnosti. Ukoliko umrli nema nekretnina u vlasništvu, ostavinski postupak se vodi samo ako to od suda traže osobe koje se pozivaju na prava iz nasljeđivanja.

Predlažem da kod nadležnog državnog ureda prema prijavi činjenice smrti sastavite smrtnicu koju će ured proslijediti sudu koji će onda pokrenuti i provesti ostavinski postupak po službenoj dužnosti

ili da sami podnesete sudu zahtjev za provođenje ostavinskog postupka uz navođenje svih potrebnih podataka o nasljednicima, uz smrtni list i dokaze o imovini pokojnog oca kao priloge zahtjevu.

Stjecanje uvjeta za mirovinu

Pitanje: Suprug ima 57 godina života i 12 godina staža. Zbog godina života ne uspijeva naći posao s reguliranim radnim odnosom, a nema uvjete za mirovinu. Da li postoji mogućnost dokupa staža ili slično, kako bi stekao uvjete za mirovinu? (A.K., Bjelovar)

Odgovor: Institut dokupa mirovine kojim bi se „dokupile“ godine staža osiguranja u ranijem razdoblju više ne postoji u mirovinskom sustavu RH. Dakle, nije moguće unazad „dokupiti“ staž osiguranja potreban za odlazak u mirovinu. Međutim, važno je upozoriti da je za odlazak u mirovinu, pored uvjeta potrebnog staža osiguranja, potreban i uvjet godina života, npr. za starosnu mirovinu najmanje 15 godina staža osiguranja i 65 godina života. Inače, muškarac može steći prijevremenu mirovinu sa 60 godina života, ali i uz uvjet da ima 35 godina staža, što Vaš suprug također nema. Vaš suprug trenutno nema nikakve uvjete za mirovinu, ali bi mogao pokušati steći još tri godine staža da dosegne minimum.

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnica

Vlažan zid zbog susjeda

Pitanje: Kome da prijavim susjeda od čije mi bespravne dogradnje već nekoliko godina na više mesta vlaži zid male dvokatnice, što stalno moram popravljati, a kako sam umirovljenica, to ugrožava moje zdravlje i standard? (B.H., Medulin)

Odgovor: Ukoliko smatrate da je Vaš susjed počinio kazneno djelo dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom, možete uputiti kaznenu prijavu policiji ili državnom odvjetništvu na čijem području se kuće nalaze. Radilo bi se o postupanju po čl. 215. Kaznenog zakona. Međutim važno je istaknuti da se kazneni postupak vodi ukoliko se radi o opasnosti za život ili tijelo ljudi ili za imovinu većeg opsega pa je upitno da li bi se vodio kazneni postupak ili ne. Bez obzira na to preporučujem da pisanim putem upozorite susjeda i vlasnika bespravno dograđene kuće tako da u pisanim upozorenju tražite prije svega od vlasnika da otkloni problem i sanira Vašu štetu i otkloni njezin uzrok, i to u nekom roku, vjerojatno bi to bilo odmah. Ukoliko on ne postupi, ostaje Vam jedino sudski postupak u kojem možete prvo tražiti izdavanje hitne mjere kojom bi se zaustavila šteta na način da to učini susjed vlasnik ili treća osoba na njegov trošak. Nakon toga morate voditi odvojenu parnicu zbog naknade štete. Parnicu svakako morate voditi ukoliko susjed dobrovoljno ne sanira štetu i podmiri troškove, jer se to pitanje ne rješava u kaznenim postupcima.

Ukoliko smatrate da je susjedova građevina dograđena protiv zakona odnosno bez valjane dozvole za gradnju ili je smještaj građevine na manjoj udaljenosti od Vaše građevine ili granice građevne čestice, isto možete prijaviti građevinskoj inspekciji Državnog inspektorata.

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
[https://www.suh.hr/
savjeti/pitaj-pravnika/](https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/)

Eni Modrušan, predsjednica Podružnice SUH-a Labin

Hitno povećati mirovine 10 posto

„Pad udjela prosječne mirovine u odnosu na prosječnu plaću ispod 36 posto je alarmantan, što je neodrživo za najveći dio umirovljenika“

Na Izvanrednoj izbornoj skupštini podružnice SUH-a Labin u siječnju za novu predsjednicu izabrana je 69-godišnja Eni Modrušan, koja je preuzeila važnu ulogu da spasi tu podružnicu od daljnog osipanja članstva koje se dogodilo zbog pandemije koronavirusa. Već par mjeseci nakon toga vidljivi su rezultati njezinog rada, članstvo se u par mjeseci udvostručilo, krenulo se s raznim aktivnostima, poput odlaska na izlete, pješačenja, sudjelovanja na radionicama. Ako se pogleda njezina radna karijera, onda i ne čudi što je Eni već popravila situaciju u podružnici.

Kao diplomirana pravnica najveći dio svog radnog vijeka provela je vodeći upravni odjel u Gradu Labinu, gdje je pokrivala uglavnom društvene djelatnosti, odgoj i obrazovanje, područje socijalne i zdravstva, a preko 20 godina koordinirala je projekt „Labin – zdravi grad“, koji je prioritetno bio usmjerjen prema djeci i mladima i sugrađanima treće životne dobi. Od 2009. do 2017. godine u dva mandata je bila i zamjenica gradonačelnika te je i to svakako potvrda njezinih kompetencija. Iste te 2017. godine se umirovila, a na nagovor dosadašnje predsjednice podružnice Nade Križanac odlučila se priključiti SUH-u.

„Budući da sam, dok sam bila u radnom odnosu radila i koordinirala niz programa i projekata namijenjenih osobama starije životne dobi, prihvatile sam taj novi izazov i pristala voditi podružnicu SUH-a u Labinu, ali uz podršku dosadašnje predsjednice Nade Križanac, koja je podružnicu vodila uspješno dugo godina na čemu joj zahvaljujemo i koja je pristala ostati i dalje uključena u rad, sada kao zamjenica predsjednice“, kazala nam je Eni.

Kazala nam je i da će se truditi još jačati mrežu pomoći umi-

rovlijenicima i starijim osobama, čak i van institucija, dodavši da razmatraju mogućnost uvođenja određenih povlastica i popusta za članove i na lokalnoj razini.

„Također, provodimo program uključivanja naših članica u volontiranje. U planu je organiziranje „Sveučilišta za treću životnu dob“ kako bi promovirali cjeloživotno učenje i kvalitetno korištenje slobodnog vremena, druženje i upoznavanje novih osoba što je važno za održavanje mentalne vitalnosti s obzirom da je usamljenost i depresija veliki problem današnjice. Sudjelovat ćemo i u svim sindikalnim akcijama na lokalnoj razini i šire, u cilju poboljšanja standarda umirovljenika i starijih osoba“, navajajuće Eni.

Eni kaže da je njezina mirovina, s obzirom na naše uvjete, solidna, ali i da velik broj umirovljenika na Labinštini živi na samoj granici siromaštva te da je zbog inflacije i poskupljenja energetika taj broj počeo još rasti. Kazala nam je i da standard jednog manjeg dijela umirovljenika poboljšava donekle ostvarena mogućnost povratka u svijet rada kroz rad na polu radnog vremena uz zadržavanje cijele svoje mirovine kao i ostvarivanje prihoda od imovine kroz iznajmljivanja kuća za odmor.

„Pad udjela prosječne mirovine u odnosu na prosječnu plaću ispod 36 posto je alarmantan, te s daljinjom tendencijom smanjenja što je neodrživo za najveći dio umirovljenika koji već sada žive u siromaštvu i postaju socijalni slučajevi. S poskupljenjima namirnica, struje i plina došlo je do dodatnog udara na umirovljenike te je sve veći broj osoba koje se, nakon odrađenog svog radnog vijeka, umjesto primjerene mirovine, moraju boriti s osnovnim egzistencijalnim problemima i preživljavanjem. Apsolutno podržavam prijedlog umirovljeničkih udrug kojim se traži hitno povećanje mirovina

od 10 posto onima koji su umirovljeni nakon 1.1. 1999. godine s obračunatom razlikom od dana umirovljenja, a zbog pogrešno izračunate aktualne vrijednosti mirovine. Pozitivan je i prihvatljiv prijedlog da se mirovine do 2.000 kuna indeksiraju za 120 posto, a one od 2.000 do 4.000 za 110 posto rasta cijena ili plaća. Na taj način pomaze se siromašnjim i ugroženijim kategorijama umirovljenika“, kazala nam je dobro upućena Eni.

Istaknula je i da je djelatnost SUH-a vrlo važna, te da je posebno pohvalna zajednička suradnja SUH-a i MUH-a, koji su inicirali donošenje niza kvalitetnih odluka i prijedloga zakonskih rješenja usmjerenih na poboljšanje materijalnog i društvenog položaja umirovljenika i stvaranje uvjeta za jedan primjereniji životni standard građana treće životne dobi. Pohvalila je i najave da će se od 1. siječnja 2023. uvesti i novi model obiteljske mirovine, čime će kao novost, preživjeli partneri moći zadržati svoju mirovinu i dobiti dio mirovine preminulog partnera.

„Veliki broj država ima već davno ugrađenu tu zakonsku regulativu u svojim sustavima. To novo zakonsko rješenje rezultirat će svakako poboljšanjem standarda dijela umirovljenika. Za nadati se je da će se kroz prethodne rasprave koje će se voditi po prijedlogu tog zakona uspjeti iznaci najkvalitetnija rješenja vezana uz kriterije za ostvarivanje visine mirovine u čemu će, uvjerenja sam Vlada uzeti u obzir i SUH-ov prijedlog.“

Za kraj smo Eni upitali i o njezinom privatnom životu. Kazala nam je da ima kćer Saru, koja je diplomirala na Filozofskom fakultetu i zaposlena je u velikoj turističkoj tvrtki Valamar u Rapcu. Najveće veselje i ljubav joj je petogodišnji unuk Simon s kojim provodi lijepo i opuštanje trenutke.

Igor Knežević